

Forord

Det europæiske samarbejde giver en unik mulighed for at takle en række af de væsentlige udfordringer, som vi står overfor i dag – for uden grænseoverskridende politiske redskaber, kan vi umuligt takle grænseoverskridende problemstillinger. Klimakrisen, økonomisk ulighed, migration og demokratisk tilbagegang bør ikke udelukkende håndteres på nationalt plan, men i høj grad også gennem regionale institutioner såsom EU - på den måde kan vi sammen sikre en bæredygtig fremtid.

EU kan spille en central rolle i at sikre denne bæredygtige fremtid - både for os som europæere og som verdensborgere. Derfor er det gavnligt med en dansk regering der ønsker at understøtte det europæiske projekt, ligesom det også er gavnligt med en regering der ønsker at inddrage borgerne i formuleringen af den danske tilgang.

Det europæiske projekt og demokrati er nået langt siden vedtagelsen af Rom Traktaten, men den demokratiske tilbagegang, som gør sig gældende i flere medlems- og nabostater, gør det blot endnu mere presserende, at vi i Danmark formår at understøtte EU og dets demokrati. Denne støtte bør ske gennem en konkret Europapolitisk aftale, med bred opbakning i Folketinget.

En Europapolitisk aftale vil fungere som grundlaget for det danske arbejde mod et mere demokratisk, bæredygtigt og inkluderende Europa. På den måde kan vi i Danmark aktivt bruge vores medlemskab til at skabe et succesfuldt EU-samarbejde, ligesom vi kan være med til at understøtte EU's arbejde med opfyldelse af verdensmålene.

.....	5
1.0: NYT EUROPAS UDSPIL TIL EN NY EUROPAPOLITISK AFTALE.....	5
2.0: EU's demokratiske værdigrundlag	6
2.1 Retstilstand og grundlæggende borgerrettigheder	6
2.2 Civilsamfundet: solidaritet på tværs af medlemslande	7
2.3 Borgerinddragelse og deltagerdemokrati	7
2.4 EU's demokratiske infrastruktur	8
3.0: Ny Økonomi	9
3.1. Ny grøn økonomi.....	11
3.2: Ny grøn social markedsøkonomi / Grønne beskæftigelsesfremmende investeringer. (tydeliggør lighedsskabende).....	11
3.3: Indre marked med højere miljø og sociale standarder	15
3.4: Handels- og investeringsaftaler med fokus på miljø og sociale standarder	15
3.5 Bæredygtig ansvarlig virksomhedspolitik.	17
3.6: SKAT	17
3.6.1: Fair beskatning af virksomheder og personer	19
3.6.2: Fordelingsnøgler	19
3.6.3: Tech Beskatning.....	20
3.7: Kryptovaluta- Hvad er problemet?	20
3.8 Spillereglerne for finansmarkedet.....	23
3.9: Landbrugsaftalen.....	24
4.0 Klima, miljø, natur og biodiversitetskrisen kræver systemiske ændringer.....	24
4.1 Klimamålet skal fastholdes og øges inden 2030.....	25
4.1.1 EU's fælles landbrugspolitik	26
4.1.2. Fremtiden er vertikal ikke horisontal	27
4.2 Kurven skal knækkes for biodiversitet og natur.....	27
4.3 Kemi	28
4.4 Fodaftryk	28
4.5 Sundhed og grønne initiativer.....	29
4.6 Grøn cirkulær industripolitik.....	29
4.7 Ny økonomi bliver afgørende.....	30
4.8 Bæredygtige byer	31
4.9 Handelsaftaler	32
4.10 EU i den globale grønne førertrøje.....	32
4.11 Danmark som initiativtager	32
.....	33

5.1: Ligestilling i arbejdslivet.....	34
5.1.1: Ligeløn.	35
Forslag og initiativer.....	36
5.1.2: Kønnede data som værktøj til at lave ligestillingsstrategier og kønsmainstreaming.	36
5.1.3: Budgettering med fokus på kønsbalance.....	37
5.2: kønsbaserede vold skal høre fortiden til.....	39
5.4: Som i det private rum skal sexismen også bekæmpes i det offentlige rum, hvad enten det er frivillige organisationer, myndigheder og arbejdspladser.....	40
5.4.1. Europæiske kampagner med seksualundervisning.....	41
5.6: Bedre beskyttelse af minoriteter og socialt udsatte.	41
5.6.1: Støtte til retsstatsmekanismer og civilsamfundsorganisationer.	42
5.7: Fokus på akademisk frihed.....	44
6.0 Lighed, velfærd og social ansvarlighed.....	45
6.1: Solidarisk omfordeling af ressourcerne.....	46
6.2: Fair lønvilkår og arbejdsforhold.....	46
6.3: Demografisk underskud er ulighedsskabende.	47
6.4: En stærk ungdomsgeneration.....	48
6.5: Solidt grænseoverskridende samarbejde på sundhed (HERA).....	48
7.0: Human flygtninge- og migrationspolitik.....	49
7.1: EU's Asyl- og Migrationspagt.....	50
7.2: Klimaflygtninge på dagsorden.....	51
7.3: Prioritering af nærområder og udviklingsbistand.	54
7.4: EU's blå kort og den demografiske udfordring.....	55
8: Stærkt globalt lederskab.....	57
9.0. Digital teknologi skal være for borgerne.....	61
9.1: Rettigheder i det digitale rum.....	61
9.2: Datademokrati i EU.....	62
9.3: Adgang til det digitale rum.....	63
9.4: Unges brug af sociale medier.....	65
9.5: Kunstig intelligens.....	65

1.0: NYT EUROPAS UDSPIL TIL EN NY EUROPAPOLITISK AFTALE.

Klimakrisen, den stigende ulighed, biodiversitetskrisen og det øgede pres imod menneskerettighederne stiller skarpt på de store mangler, der i dag eksisterer for effektiv politisk handling. Det gælder bl.a. mulighederne for tilstrækkeligt effektivt at gribe ind overfor klimaændringerne, skattely, ulighed, nedgangen i biodiversitet, hav- og luftforureningen samt tech-giganternes og de globale multinationale selskabers dominans. Covid - pandemien har ligeledes understreget behovet for stærkt øget samarbejde på tværs af grænser o de kommende år.

De største - og langt de fleste - udfordringer vi står overfor i dag - og de næste tiår - er ikke alene nationale, men i stigende grad både globale og regionale. Det betyder, at diskussioner og beslutninger i stigende grad er blevet både nationale og europæiske på samme tid. De smelter sammen og bør derfor både behandles og tænkes sammen. Både når det drejer sig om områder, som vi tidligere mere opfattede som rent danske, når det drejer sig om de store udfordringer som klima, ulighed og biodiversitet, og når det drejer sig om at påvirke den globale udvikling.

Derfor bliver det i de kommende år helt afgørende for et lille land, der også gerne vil gøre en forskel i verden i langt større grad at fokusere på tættere politisk samarbejde i med de øvrige lande i den europæiske union. Det gælder i forhold til usikkerheden rundt om Europa, hvor vi må rykke tættere sammen. Det gælder forsvar af vores fælles europæisk værdigrundlag, demokrati og menneskerettigheder, der er under angreb. Det gælder kampen for reel bæredygtighed, og det gælder indsatsen for at løse de store globale kriser vi kæmper med i verden og hos os selv.

Derfor foreslår Nyt Europa, at:

- Danmark skal i de kommende år målbevidst arbejde på at blive et kerneland i EU-samarbejdet og bort fra den nuværende position, som det land, der deltager i mindst
- Målet er at sikre Danmark maksimal autonomi gennem EU- medlemskabet
- Danmark skal derfor i EU arbejde for markant at udvikle, effektivisere og styrke samarbejdet på flere og flere områder.
- Danmark har som lille land en særlig stor interesse i at styrke en fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik i Europa.

2.0: EU's demokratiske værdigrundlag

EU bygger på grundlæggende værdier om demokrati, retsstat og menneskerettigheder. Disse skal vi i Danmark understøtte gennem vores medlemskab og på den måde sikre at rettighederne fastholdes overalt i Unionen. Derfor bliver det en særlig vigtig opgave at udvikle fælles redskaber, der reelt vil standse de aktuelle nedbrydningstendenser for demokrati, retsstatsprincipper og menneskerettighederne i en række EU-lande.

Efter mange års optimisme i kølvandet på murens fald, har de senest år desværre budt på nederlag til demokratiet flere steder i verden. Ifølge Freedom House er antallet af demokratier på retur – her er Europa desværre ingen undtagelse. Særligt har ytringsfrihed, LGBT-rettigheder, retssikkerhed og foreningsfrihed været under angreb i flere medlemslande.

Denne demokratiske tilbagegang viser, at det i dag mere end nogensinde, er afgørende at vi i Danmark aktivt bruger vores medlemskab, til at understøtte demokratisk fremgang i EU.

Gennem vores medlemskab kan vi påvirke andre medlemslande i en positiv retning, ligesom vi også kan bekæmpe de demokratiske problemer, som EU som institution står overfor. Et demokratisk funderet EU vil opfattes som langt mere legitimt overfor omverdenen, og vores stemme vil dermed i højere grad gøre sig gældende på den internationale scene. På den måde, kan et demokratisk EU bedre forfølge bæredygtige initiativer globalt og være rollemodel for indfrielsen af vores internationale forpligtigelser.

Initiativer og forslag

- EU's grundlæggende værdier om demokrati, retsstat og menneskerettigheder - som f.eks. beskrevet i paragraf 2 - skal fastholdes og udbygges overalt i Unionen.
- Det betyder fuld støtte til at benytte de eksisterende mulighederne for at lande, der ikke lever op til værdierne, kan rammes økonomisk.
- Samtidig bør der udvikles nye og mere effektive instrumenter, såsom mulighed for at vedtage sanktioner med flertalsafgørelser, eller andre effektive sanktioner.

2.1 Retstilstand og grundlæggende borgerrettigheder

Retsstatsprincipper og menneskerettigheder er et grundelement i det europæiske fællesskab, men disse værdier er i dag under pres. På trods af demokratisk fremgang efter murens fald har de seneste år budt på tilbagegang i flere medlemslande. LGBT-fri zoner og partiske domstole er blot få eksempler på indskrænkelsen af de grundlæggende borgerrettigheder.

Det er afgørende at EU og medlemslandene formår at opretholde demokratiske normer, selv i kriseperioder. Covid-19 krisen førte til indskrænkninger af frihedsrettigheder som forsamlingsfriheden eller øget overvågning af borgerne, for at beskytte borgernes sundhed. Nogle tiltag kan være nødvendige i korte perioder, men det er fortsat afgørende at tiltag som disse fungerer i overensstemmelse med databeskyttelsesregulativer, menneskerettigheder og andre internationale bestemmelser – krise eller ej. Det bør vi være opmærksomme på og aktivt bruge vores medlemskab til at opretholde.

Initiativer og forslag

- EU skal indtage en proaktiv rolle i forhold til på internationalt og nationalt niveau at modgå permanente anslag mod politisk frihed, demokratiske rettigheder og civilsamfundets råderum.

2.2 Civilsamfundet: solidaritet på tværs af medlemslande

Civilsamfundets rolle i at sikre demokrati, rettigheder og social retfærdighed i Europa er af afgørende betydning. Det er det organiserede civilsamfund, der er demokratiets fremmeste fortropper, der sikrer sårbare stemmer i den offentlige debat, holder et vågent øje på overskridelse af rettigheder og løfter den legitime kritik af regeringer, der bryder med disse.

NGO'er, aktivister og sociale organisationer trykkes dog lige nu under fode i store dele af EU, på lige fod med retssikkerhedsprincipperne. I Polen chikaneres demonstranter, aktivister og forskere i deres arbejde, hvis de vurderes som regeringskritiske. Repræsentanter fra NGO'er udelukkes fra EU-organer, der skal overvåge og bidrage til sociale- og økonomiske politikker. Uafhængige rapporter råber vagt i gevær over menneskerettighedsforkæmpers vilkår på vores kontinent.

Vi er vidne til indskrænkelse af det civile rådighedsrum, der truer det demokratiske fundament for kritik og borgerinddragelse. Det kræver en utvetydig opbakning på tværs af europæiske grænser, til det organiserede civilsamfund, der kæmper en daglig kamp for vores fælles europæiske demokratiske værdier.

Initiativer og forslag

- Bilaterale løsninger mellem medlemslandene bør tages i brug. Der er et kritisk behov for at bekæmpe demokratiske problematikker og investere i understøttelse civilsamfundet, der beskytter marginaliserede grupper som hjemløse, ofre for vold, mf.
- Det organiserede civilsamfunds solidaritet på tværs af grænser bør understøttes fra organisations- og nationalt niveau. Derudover skal disse organisationer forankres bedre i EU ved at styrke adgangen til EU-organer og de nationale regeringer.
- Civilsamfundsorganisationer skal kunne modtage økonomisk støtte til samarbejde på tværs af grænserne i EU og vi bør fremme tværnationalt samarbejde mellem europæiske civilsamfundsorganisationer.

2.3 Borgerinddragelse og deltagerdemokrati

En kerneværdi i et sundt demokrati er borgerinddragelse. Når borgere inddrages i politiske processer, styrkes ejerskabsfølelsen og flere stemmer repræsenteres. På den måde leder øget borgerinddragelse også til beskyttelse af fundamentale rettigheder og øget gennemsigtighed.

Grundlæggende bør en forståelse af EU som et demokratisk fællesskab udbredes og befolkningen opmuntres til et bredere engagement i dette. Dette indebærer, at flere får kendskab til europapolitiske debatter, engageres heri og styrkes i egen ret at deltage i debatter.

Med Lissabon-traktaten blev muligheden for at fremsætte borgerforslag tilføjet til det europæiske demokrati. I teorien giver dette den europæiske befolkning en unik mulighed for

at tale direkte til deres kommission. I praksis har Kommissionen blot registreret 4 borgerforslag, siden dets indførelse i 2009. Der kan være flere problemer forbundet med den ringe effektivitet af EU-borgerforslag, men som det ser ud i dag, fungerer de ikke som reel borgerinddragelse. Dette bør den danske regering handle på.

Initiativer og forslag

- Regeringen bør løbende invitere til dialog med den danske befolkning om, hvordan det danske engagement i EU bør udfolde sig.
- Europarådets bevillinger skal også kunne benyttes til oplysningsarrangementer, der omfatter deltagere fra andre EU-lande.
- Understøtte effektiviteten af EU borgerforslag, for den måde at sikre, at flere EU-borgere reelt har mulighed for at indstille et forslag til Kommissionen. Derudover bør der aftales et forpligtende kodeks for behandlingen, f.eks. "følg eller forklar" princippet.
- Børn og unges deltagelse i det europæiske projekt bør styrkes gennem en række tiltag såsom en EU-højskole, generel undervisning om EU samt udvidelse af Erasmus-programmet til også at inkludere ikke-akademiske uddannelser.

2.4 EU's demokratiske infrastruktur

Der er behov for, at EU's demokratiske infrastruktur styrkes. Her ved et todelt fokus på dels EU's betydning for Danmark, dels et kritisk behov for gennemsigtighed i de parlamentariske lovgivningsprocesser på EU-niveau.

Forståelsen af EU som et anliggende udenfor Danmark og Christiansborgs daglige rammer er misvisende og i sidste instans udemokratisk, da det fjerner legitimitet omkring institutioners rolle og betydning for dansk lovgivning. Derfor ser vi et behov for at oplyse om EU's indflydelse på dansk lovgivningsarbejde.

Vi ser med bekymring på en udvikling, hvor der i stort set alle politiske spørgsmål er en tilbagerulning af gennemsigtighedsprincipper og inddragelse af civilsamfundet. Vi minder om, at EU bygger på demokratiske værdier, hvilket også indebærer gennemsigtighed og civilsamfunds- og borgerinddragelse. Rådets beslutninger foregår stadig lukket og med meget lidt transparens, hvilket forhindrer reel gennemsigtighed omkring EU's demokratiske proces og de enkelte landes stillingtagen til vigtige spørgsmål. Der bør indføres øget transparens i forbindelse med Rådets stillingtagen.

Kommissionens formand bør vælges af Parlamentet efter en proces, hvor der opstilles kandidater fra de politiske partier. Der bør skabes mulighed for at stemme på medlemmer fra andre lande af parlamentet. Desuden bør Danmark være åbne overfor, at der kan komme behov for traktatændringer. Hvis vi skal ville kunne ændre ting og rykke på store udfordringer som sundhed og uddannelse, så skal vi også kunne stemme ting igennem ved flertal samt tage et kritisk blik på de begrænsninger, der ligger for EU's rådighedsrum for nu.

Initiativer og forslag

- Alle udvalg skal gennem Folketingets forretningsordning forpligtes at behandle EU-forslag samt sende skriftlige indstillinger til Europaudvalget
- Omfattende EU-initiativer, såsom den netop fremlagte CAP, bør belyses overfor Folketinget og drøftes i salen
- Rådets møder bør som udgangspunkt være åbne med mulighed for at afholde lukkede møder
- Danmark bør advokere for, at kommissionsformanden vælges af Parlamentet efter en bred fælles Europæisk valgkamp

3.0:Ny Økonomi

Budskab:

- Status for EU i dag (green deal, den sociale søjle og just transition er fremskridt, men langt fra tilstrækkeligt).
- Rammesætning af hvilken vej vi ser EU's økonomi bevæge sig.

FN's generalsekretær António Gutierrez har kaldt den seneste klimarapport fra IPCC for en "rød alarm for menneskeheden". Den globale opvarmning har i år 2021 allerede nået 1,2 grader celsius; og trods advarsler om uoprettelige katastrofer, hvis vi overstiger 1,5 graders opvarmning, har vi direkte kurs mod mere end 3 graders opvarmning. Ingen kender konsekvenserne, men vi ved, at det for mange individer og arter er en eksistentiel udfordring.

Trods de dystre udsigter, har vores økonomiske system vist sig utrolig ineffektivt til at ændre kurs. Målsætningen har i mange år været at afkoble vores CO₂e udledninger fra den økonomiske vækst i BNP, såkaldt "grøn vækst". Flere lande har proklameret, at det var lykkedes dem, men det er oftest mere udtryk for en skrivebordsøvelse, hvor der flyttes nogle tal, end for en reel succes. Intet land har været i nærheden af at opnå absolut afkobling, dvs. aftagende CO₂e udledninger kombineret med økonomisk vækst i BNP. De lande, der har opnået relativ afkobling, dvs. en stigning i CO₂e udledningerne, som går lidt langsommere end stigningen i den økonomiske vækst i BNP, har opnået det ved at ekskludere transportindustrien fra CO₂e regnskaberne (som i Danmarks tilfælde, hvor Mærsk og den øvrige shipping industri fx fylder en hel del af vores udledninger), men bevare produktionen i BNP-regnskaberne. Andre lande har opnået relativ afkobling ved at outsource deres forurenende

industrier til det globale syd (som i Belgiens tilfælde, hvor forbruget af stål er det samme, men produktionen er flyttet til Asien). Og målte vi på de forbrugsbaserede udledninger, tydeliggøres det, at de rige OECD-lande (herunder EU-landene) er ansvarlige for størstedelen af forureningen. Vores bidrag, og dermed vores ansvar, bliver endnu tydeligere, hvis vi målte forbrugsbaserede udledninger per capita.

I 2009 udgav "The Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress" (CMEPSP), populært kaldet Stiglitz-Fitoussi-Sen kommissionen efter dens tre hovedforfattere,

Så selvom vi ikke kan afvise, at grøn vækst i teorien kunne være en mulighed, så har vi aldrig erfaret det, og tiden er nu så knap, hvis vi skal nå at holde os under 1,5 graders opvarmning, at vi må tage modvækst mere alvorligt. Modvækst handler om, hvordan man begrænser produktionen af de varer, der bidrager mest til CO₂e-udledningerne, samt de lande der har flest ressourcer til at begrænse sig. Modvækst anerkender, at nogle lande er så fattige, at de fortsat har behov for industrialisering og forbedring af levestandarden.

Et andet opgør med vækst-paradigmet er at ændre selve vækst-målet, så det ikke længere er vækst i BNP der fokuseres på, men fx vækst i trivsel. Det har længe været bredt anerkendt, at BNP kan stige som følge af uønskede hændelser som fx naturkatastrofer eller sygdomme. Vi kunne derfor godt stile efter et positivt mål om vækst, hvis det handlede om en parameter, som er universelt ønsket, såsom trivsel. Trivselsøkonomi (oversat fra det engelske Wellbeing Economics) har også udviklet sig til en modenhed, hvor det kan bruges i diverse grene af samfundet, til at evaluere om vi er på rette kurs.

En sidste mulighed er at fokusere på flere forskellige mål på samme tid, som doughnut economics er et godt eksempel på. Her evalueres samfundets retning ift. adskillige sociale og planetære grænser, mhp. at leve i balance med både mennesker og natur.

Uanset hvilken retning vi bevæger os, har vi brug for bæredygtighed på tre dimensioner: økonomisk, socialt og klima/miljømæssigt. Når vi taler om bæredygtighed, mener vi derfor altid i alle tre dimensioner.

Vækstparadigme

Skal vi have vækst skal vi have modvækst

Well Being alliance og trivsels mål –

BNP vs well being (lykke/trivsel) mål

doughnut

Definition af hvad er bæredygtigt og det som det betyder (alle tre dimensioner)

Stiglitz-Fitoussi-Sen

→

Opgør med Stabilitets-og vækstpagten. à Kort intro,

Genopretningsfonden- En Europæiske gamechanger.?

Spillereglerne fremadrettet for Europæisk økonomi fremadrettet.

--->

Hvordan skal EU's økonomiske politik så ændres, ud fra hvad vi har af strukturer:

3.1. Ny grøn økonomi

- Fælles finanspolitik?
- Pengepolitik
  - ECB's rolle og mandat og målsætning (Hvilken rolle spiller centralbankerne)
  - Hvilken rolle. Inflation og bæredygtighed (socialt og grøn), jobfremmende.
- Finanspolitik
  - Herunder også semesterprocessen.

3.2: Ny grøn social markedsøkonomi / Grønne beskæftigelsesfremmende investeringer. (tydeliggør lighedsskabende)

Den europæiske sociale markedsøkonomi er i globalt sammenhæng et stort fremskridt, men den trænger til miljømæssig og social forbedring. Vi konstaterer, at European Green Deal er et fremskridt, men ikke tilstrækkeligt for at opnå en bæredygtig økonomi. EU's sociale søjle er ligeledes et fremskridt, men den skal følges op af handling, som skaber mere social lighed, hvilket også er en forudsætning for bæredygtige løsninger på andre områder. Next Generation EU har skabt et nybrud i EU med mere forpligtende fælles målsætninger for grøn og digital omstilling, og fælles lånoptagelse til tilskud og lån til landene. Men der er brug for mere og permanente ordninger. EU's økonomi og handlekraft skal styrkes i forhold til de globale udfordringer og i forhold til den globale økonomiske udvikling, hvor USA og Kina i for høj grad sætter dagsordenen og amerikanske og kinesiske virksomheder skal matches.

Danmark skal derfor arbejde for en ambitiøs grøn og social omstilling, hvor EU sætter de højeste miljøstandarder, og hvor EU-landene i fællesskab forbedrer arbejdsmarkeds og sociale forhold og dermed forvandler verdens største marked til en stærk klimavenlig og social økonomi. Der skal skabes nye spilleregler så forbrugere, virksomheder, civilsamfundet og det offentlige fremmer en miljørigtig og social økonomi.

Landene i EU og EU skal udvikle nye fælles erhvervs politikker, nye skatte- og afgiftspolitikker, som gør det attraktivt at investere i forskning, udvikling, produktion, distribution og forbrug af klima og miljøvenlige teknologier, produkter og ydelser. Den offentlige sektor skal gå foran og stille krav til grønne løsninger og ydelser i den private og dermed bidrage til skabe en god spiral sammen med forbrugere, forskere, civilsamfund om grønne løsninger på et stadig højere niveau.

Danmark skal arbejde for fælles ens vilkår for at forbrugere, virksomheder og stater, som skal konkurrere om at skabe de miljømæssigt bedste løsninger på samme økonomiske vilkår i stedet for at presse hinanden nedad og forhindre at nogle får en konkurrencemæssig fordel af lave miljø, klima og sociale standarder.

Der bør besluttes fælles gradvist stigende høje satser for en ensartet CO2 afgift, mindstesatser for andre grønne afgifter, minimumssatser for selskabsbeskatning, finansiel transaktionskat på spekulative handel med aktier, valuta og derivater. Dermed kan der også skabes fælles rammer for grønne skattereformer. Reformer, der begrænser beskatningen på arbejde og fremmer beskæftigelse for de arbejdere, der bliver afskediget i den sorte økonomi. Samtidigt er det vigtigt at afbøde den negative slagside, sådanne tiltag kan have i fht ulighed. Flade afgifter vender den tunge ende nedad således, at de rammer mennesker med de laveste indkomster hårdest. Derfor bør afgifter følges op af tiltag, der modvirker dette.

De fælles CO2 afgifter bør følges af fælles grønne importafgifter ved de ydre europæiske grænser, som kan beskytte virksomhederne mod unfair konkurrence fra lande, som fortsætter med den fossile produktion og anden klima og miljøskadelig produktion. Disse importafgifter skal udformes, så de ikke skaber beskyttelse af i øvrigt ikke konkurrencemæssigt eller miljømæssigt bæredygtige virksomheder og brancher.

EU skal overtale og presse andre lande til sociale og grønne handelsaftaler med høje standarder og arbejde for en stærk global koalition, der arbejder for en ambitiøs grøn og social omstilling.

Danmark skal arbejde for at højere mål for udviklingen af klima og miljøeffektive cirkulære løsninger i produktion, distribution og forbrug af produkter og tjenesteydelser i alle sektorer ved en skærpelse af det indre markeds regler. For også at reducere importen fra sikkerhedspolitiske risikoområder skal den europæiske energiproduktion udvikles og udvikles til at benytte 100% vedvarende energikilder i et fælles energisystem i Europa. Danmark skal arbejde for en ændring af Kommissionens forslag til taksonomi, således at naturgas og a-kraft ikke betragtes som grønne energikilder og kun ægte miljø og klimavenlige kilder er grønne. Det meste af transportsystemet skal omstilles til el eller brint. Den kollektive transport skal omlægges og udbygges med bl.a. med højhastighedstog på tværs af Europas grænser.

Danmark må arbejde for en massiv omlægning af landbrugs- og fødevarerproduktionen til en Agro økologi, som kan give sunde fødevarer nok, mere biodiversitet, genoprette miljøet, mindre emissioner og kvælstofudledning, dyrevelfærd og fair levevilkår for bønderne.

Det indre markeds regler skal bruges til at arbejde for at tekstil og andre sektorer omstilles med krav til forbrug af færre råvarer, længere levetid for produkterne, mere – helst total - genanvendelse og krav om bedre vilkår for arbejderne i produktionen. Ligeledes skal byggeri omstilles til at bruge mindre plads, ressourcer og energi. Den digitale udvikling trænger også til krav om energieffektiviseringer.

Direktivet om passende mindstelønninger bør være første skridt i en fælles indsats med respekt for de nationale forskelle i arbejdsmarkedssystemerne for at skabe en social bund under det indre marked for at forhøje lønningerne for de alt for mange lavtlønnede europæere.

Der bør etableres en social genforsikringsordning, som kan udjævne konjunkturerne, støtte nødstedte lande og stabilisere euroen med at dække udgifter til arbejdsløshedsforsikring og efteruddannelse mv.

ECB beslutning om at spænde et pengepolitisk sikkerhedsnet under Euroen og bidrage til lavere rente r har i en periode været store fremskridt. Den ekspansive pengepolitik med store opkøb af obligationer mv. Skal på længere sigt omlægges og klima, miljø, social lighed og beskæftigelse skal med i målsætningerne for ECB. Den ændrede pengepolitik skal suppleres af udbyggede demokratiserede fora og midler til at EU kan føre finanspolitik målrettet mod klima, miljø, social lighed og beskæftigelse.

Det bedste vil være, at EU får et særligt budget til at føre struktur- og konjunkturpolitik med. Næst bedst vil være at Eurogruppen opretter et særligt budget til at i imødegå kriser og føre struktur- og konjunkturpolitik med. Danmark må støtte sådanne initiativer.

Alle disse initiativer kræver langt større fælles udgifter og investeringer end hidtil – men redningspakkerne for Corona og Next Generation EU, den fælles genopretningsfond viser at det kan lade sig gøre – hvis man vil.

Danmark skal arbejde for at EU får flere midler ved at få selvstændige skatte og afgifter, optage fælles EU-lån, oprette europæiske fonde, der kan udligne forskellene mellem landene og forøge investeringerne i fælles europæisk infrastruktur, forskning og udvikling.

Danmark skal arbejde for et langt mere stabilt finanssystem i Europa, hvor kapitalen flyttes fra kortsigtet spekulation, og vi i højere grad får kapital til produktive erhverv med reel beskæftigelse og til langsigtede investeringer i det, vi skal leve i og af i fremtiden.

Finanskrisen viste, at der er et meget stort behov for fælles regler for finansmarkederne. Et behov som Corona og klimakrisen har styrket.

Bankunionen er et fremskridt, som bør Danmark bør tiltræde og arbejde forbliver udbygget og bliver mere gennemskueligt. Danmark må arbejde på mere offentlig debat om ECBs regler og bankunionens beslutninger.

Bankunionens tilsyn og afviklingsfond bør suppleres at regler om at de mest risikable investeringer lægges i separate afdelinger med ekstra høje kapitalkrav, og bankernes egne midler må ikke bruges til at spekulere med.

Den kortsigtede højfrekvente spekulative handel med værdipapirer og valuta skal begrænses ved en afgift og regler om transparens om formål, ejerskab og kapitalstruktur, især vedr. de såkaldte derivater.

For mange økonomiske og finansielle beslutninger træffes i netværk af finansielle bureaukrater med begrænset offentlig indsigt og debat. Danmark skal arbejde for åbenhed om og forandring af disse beslutningsprocesser. Der mangler også åbenhed om forhandlingerne mellem eurolandenes finansministre og mellem stats- og regeringschefer på euro-topmøderne.

Semesterordningerne er fremskridt, men disse skal omlægges med klima og sociale mål som ligeværdige elementer til de økonomiske sider. Semesterprocessen skal i højere grad forankres i den europæiske offentlighed og de nationale beslutningsprocesser og koordinationen af den økonomiske politik EU og landene imellem styrkes.

3.3: Indre marked med højere miljø og sociale standarder

3.4: Handels- og investeringsaftaler med fokus på miljø og sociale standarder

(Evt. flettes samme med punkt 4.10?)

Overordnet budskab: *EU har mulighed for at skabe bæredygtig udvikling gennem handel, eksempelvis CO-skat, anti-skovrydnings-regulering, friere handel med udviklingsøkonomier, MEN der er mulighed for at forværre bæredygtig udvikling i implementeringen. Hvordan EU implementerer handelsregulering har en afgørende rolle. EU må eks. spørge sig selv: skaber aftalerne værre forhold for arbejdere? Kan aftalerne hæmme økonomisk vækst? EU må tage hånd om de "trade-offs" der er: Et plus ved et SDG kan lede til minus ved et andet.*

EU er en enorm vigtig global handelspartner. Med knap en halv milliard forbrugere og et BNP på cirka 30.000 euro per europæisk næse, konstituerer det europæiske marked 16% af verdens import og eksport. Det europæiske marked er verdens største, og EU's handel har direkte indflydelse på andre landes udvikling, multinationale virksomheders strategier, økosystemer, menneskerettigheder og meget mere. Derved påvirker EU's handelsstrategi og tilhørende principper global bæredygtig udvikling, og der ligger derfor et enormt pres på EU's institutioner for at skabe bæredygtige handels- og investeringsaftaler. Når der tales om bæredygtighed er begreber som "social", "solidarisk" og "retfærdig" selvfølgelig implicit. Man forsøger allerede med forskellige instrumenter at skabe denne udvikling gennem handel, men som det vil blive uddybet nedenfor, kommer man kun delvis i mål med dette da EU: a) ikke formår at tage rod om de grundlæggende problemer med implementeringen og håndhævelsen af handelsaftaler, og b) ikke formår at tage solidarisk hånd om negative følgeeffekter af handel.

Handel er et ekstremt stærkt værktøj til at skabe forandring, men nærmest paradoksalt kan handel (særligt når indsvøbt i neolibérale principper) undertrykke aspekter af bæredygtig udvikling, hvilket vi ser i dag. Det er derfor kritisabelt, at handel ikke er nævnt i Paris Aftalen

og derved ikke diskuteres til klimatopmøder. Handel kan være drivkraften bag grøn innovation, grønne investeringer, ny teknologisk udvikling, uligheds-reducering, nye ideer, udvikling og teknologisk kapacitetsopbygning i fattige økonomier. Samtidig er handel med til at drive klimakrisen og i nogle tilfælde spænde ben for bæredygtig udvikling, og så kan handel bidrage til øget ulighed, miljøforurening, skovrydning. Eksempelvis er EU's enorme import af soja og gummi med til at rydde enorme skovarealer i Sydamerika og Sydøstasien, imens EU's frihandelsaftaler (FTA) er med til at bremse bæredygtig udvikling i mindre udviklede økonomier ift. eksempelvis menneske- rettigheder og klima.

EU har et globalt ansvar for at ikke blot bestræbe bæredygtighed gennem handelsaftaler, men ligeledes sørge for at implementeringen af de nye initiativer er bæredygtig. Med det menes, at EU i en række tilfælde formulerer ny regulering, som skal fremme bæredygtig udvikling, men som i implementeringen risikerer kun svagt at adressere grundlæggende problemstillinger. Eksempler på dette er EU's "flagskibslovgivning" anti-skovrydnings-strategien, som møder stærk skepsis af NGO'er som Greenpeace, eller EU's nye handelsstrategi 'An Open, Sustainable and Assertive Trade Policy', som bliver kritiseret af Institute for European Environmental Policy (IEEP) for at umiddelbart være pæn og poleret og i overensstemmelse med EU's Green Deal på overfladen, men ved nærmere skue ikke tager hånd om de problemer, der er med FTA'erne. Det gør implementeringen og håndhævelsen af disse aftaler svag.

Derudover må EU fremover i højere grad fokusere på de trade-offs, der opstår i jagten på sociale, økonomiske og miljømæssige gevinster via handel (eller -restriktioner), samt de negative følgeeffekter af handel, som bestræbelse på bæredygtighed i det europæiske fællesskab forårsager. CBAM (Carbon Border Adjustment Mechanism), CO2-grænse-tilpasnings-mekanismen (en form for CO2 skat på *mere* forurenende import) risikerer at hæmme den økonomiske vækst og udvikling i lande, hvis økonomiske vækst er koblet til handel med EU. Ligeledes kan initiativer som anti- skovrydnings-strategien påvirke bæredygtig udvikling negativt i de eksporterende lande i andre områder end biodiversitet.

Noget med EU-Mercosur...

EU skal fokusere mere på trade-offs og udvise solidaritet med resten af verdenen i implementeringen af the Green Deal i handelsaftalerne; EU må implementere effektive mekanismer til at håndhæve bæredygtighedsprincipper i handelsaftaler og tage fat om roden i de dele af de europæiske handelsregimer, hvor bæredygtig håndhævelse i handelsaftaler

halter mest. EU kan ikke længere gå uden om effektiv håndhævelse af bæredygtighedsprincipper som katten om den varme grød. EU står derfor over for en kæmpe opgave, der indebærer at slippe handelens positive effekter løs, men samtidig regulere de steder, hvor handel skaber negative effekter eller undertrykker forandring. Global solidaritet er således et princip, som fremover må stå i kernen af implementeringen af handelsaftaler.

Mangler: WTO, Mercosur, investeringsaftaler ....

Manglende bæredygtigheds principper i EU's FTA: Et blik på EU-Mercosur aftalen.

3.5 Bæredygtig ansvarlig virksomhedspolitik.

Due diligence

- [Human Rights Due Diligence Legislation - Options for the EU??](#)
- <http://www.ilo.org/global/lang--en/index.htm> ?? International Labor Organisation

OECD retningslinjer

3.6: SKAT

Skattely

Det nuværende skattesystem blev til for snart et århundrede siden. Det betyder, det er meget dårligt gearret til den nuværende virkelighed, og det betyder også, at det til stadighed er fuldt af huller. Et af dem er skattely.

Der er ikke en fast definition af skattely, i stedet beskrives et skattely ved en række karakteristika, herunder lave eller 0-skattesatser, mangel på gennemsigtighed og samarbejde. Skattely er en afgørende brik for at store multinationale selskaber og rige personer kan skjule formuer erhvervet på lovlig og ulovlig- vis for skattemyndighederne, og derved undgå at betale deres andel til statskasserne. Skattely kan derfor være med til at dække over både ulovlige men også lovlige men moralsk forkerte affærer.

“EU-skattelylisten”

Derfor er der også en hel del arbejde på dette område eksempelvis i EU regi, hvor der findes en “EU skattelyliste” eller rettere en liste over det, der kaldes ikke- samarbejdsvillige jurisdiktioner <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-list-of-non-cooperative-jurisdictions/#> Listen er et skridt på vejen, men kriterierne, lande bliver vurderet efter er problematiske, derfor bør disse opdateres.

Lande bliver vurderet i forhold til 3 kriterier:

1. Gennemsigtighed på skatteområdet; krav:
  1. Lande udveksler oplysninger automatisk og efter anmodning; lande er en del af den multilaterale konvention om gensidig administrativ bistand i skattesager.
2. Fair beskatning; krav:
  1. Lande har ingen skadelig skattepraksis; lande fremmer ikke offshore-strukturer eller ordninger, der har til formål at tiltrække overskud, der ikke afspejler reel økonomisk aktivitet i jurisdiktionen. En nul procent skattesats bruges som en indikator.
3. Implementering af anti-BEPS-foranstaltninger, krav:
  1. Lande anvender eller forpligter sig til OECD's minimumsstandarder mod base-erosion & profit shifting (BEPS).

Listen blev til i 2017 og tages op til forhandling jævnligt. Fra 2022 skal listen opdateres to gange årligt. Lande, der havner på sortlisten kan komme på den grå liste, eller helt af listen ved at indgå aftaler om, hvordan de kommer i mål med at efterleve kravene.

Målet med listen er at bekæmpe

- skattesvig eller skatteunddragelse: ulovlig manglende betaling eller underbetaling af skat
- skatteundgåelse: brug af juridiske midler til at minimere skattebetalinger
- hvidvaskning af penge: skjule oprindelsen af ulovligt erhvervede penge

Det er vigtigt at notere, at det kun gælder for ikke-EU-lande.

NGO'er har længe arbejdet for at der skulle være en sort-listen af skattely for at få belyst problemet med skattelyene, der er med til at facilitere skatteundgåelse (altså den lovlige del) samt skatteunddragelse, som er ulovligt.

Selvom målet med skattelylisten er godt, er der [udfordringer](#) med udformningen af de kriterier, EU-skattelylisten benytter. For det første bør EU lande og tætte allierede også kunne havne på den, og for det andet er det en stor udfordring, at den læner sig op af OECD standarder. Udfordringen er, at OECD-landene kun tæller store rige økonomier. Disse har så besluttet globale regler, som gælder for alle herunder også udviklingslande, der ikke har været med til at beslutte udformningen af reglerne. Og en række af disse har ikke kapacitet

eller ressourcerne til at leve op til minimumsstandarderne, hvorfor små økonomier ender på listen selvom de ikke er skattely.

Det skal siges, at der i øvrigt er andre tiltag som eksempelvis [OECD aftalen om en global minimums skattesats på 15 %](#) for multinationale selskaber, der også vil mindske fordelene ved at benytte skattely, da dette ikke længere vil være et "selling point", da skatten så i stedet blot ved opkræves et andet sted, hvis ikke virksomheden kan bevise den har betalt skat. En minimumstærskel er en god ide, desværre er 15% alt for lavt. Minimumsniveauet bør ligge ved 25%, og det er vigtigt at dette bliver et effektivt niveau, så selskaber ikke fortsætter med at minimere deres skattebetalinger.

3.6.1: Fair beskatning af virksomheder og personer

Skattesatser varierer ikke alene fra land til land, men også afhængig af om der er tale om man er en privatperson eller en virksomhed. I Danmark er selskabsskatten eksempelvis 22% af virksomhedens skattepligtige overskud, og som de fleste nok er bekendt med betyder det, at et selskab kan trække diverse udgifter fra inden skatten afholdes. Personindkomstskatten varierer med en trækprocenten fra 37% til 53% i (2018) alt afhængig af, om man betaler top- eller bundskat, og om man er medlem af folkekirken og altså betaler kirkeskat. Vi har det, der betegnes som en progressivt skattesystem: dem med de bredeste skuldre bærer den største byrde, eller dem med den største indkomst betaler den største andel, hvor procentsatsen stiger for de dele af indkomsten, der er over de givne tærskler. Det er tydeligt, at arbejdsindtægter bliver beskattet højere end mange andre skatter. Er det fair? og er det den bedste måde at beskatte på?

3.6.2: Fordelingsnøgler

Skat er et nationalt anliggende, hvilket betyder at skat bliver opkrævet af nationale skattemyndigheder. Skatteindtægterne bliver herefter forvaltet nationalt. Men kunne man forestille sig EU lave fælles skatteopkrævninger på grænseoverskridende områder for eksempel klimaskatter?

Når nationalstater opkræver skat eller sagt med andre ord borgere indvilliger i at betale skat, opstår der en gensidig afhængighed, på engelsk accountability i mangel af bedre ord.

Befolkningen er forpligtet til at betale skat, men staten er således også forpligtet til at sikre sin befolkning dets rettigheder og offentlige ydelser - den valgte regering vil i givet fald beslutte, hvordan pengene skulle prioriteres.

I EU-regi er der til trods for, at dette kan lyde som temmelig op-ad-bakke, et vigtigt pågående arbejde omkring at lave fælles skatteopkrævninger for multinationale selskaber. Det ligger under det, der hedder Common consolidate corporate tax base (CCCTB). Det blev foreslået af Europa-Kommissionen 2011 og relanceret i 2016 som et enkelt sæt regler, som grænseoverskridende virksomheder kan bruge til at beregne deres skattepligtige overskud i EU i stedet for at skulle handle med forskellige nationale systemer. Tanken er, at dette skal reducere den administrative byrde og den juridiske usikkerhed for grænseoverskridende virksomheder. Og forslag om at mindske den administrative byrde bliver set på positivt at

den private sektor. Forslaget af ambitiøst, og der er mange sværdkampe at tage endnu. En af de helt afgørende er, hvordan en fordelingsnøgle skal se ud. Hvordan vil et skatteprovenu skulle deles mellem lande, hvad skal veje tungest, eksempelvis, at en virksomhed har produktion i et land, eller hovedkvarter osv. Hele diskussionen har fået fornyet energi med diskussionen om tech-beskatning.

3.6.3: Tech Beskatning

Beskatning er de store tech virksomheder er et af de steder, de store sværdslag står og har stået i EU. Essensen er, at en række store selskaber har betalt overraskende lidt i skat. Apple har eksempelvis betalt så lidt som 0,005 procent i skat i Irland - altså langt under den skattesats, der er i landet. Denne og andre sager med eks. Google i søgelyset har ledt til undersøgelser omkring ulovlig statsstøtte og en meget større diskussion omkring, hvordan giga teck selskaber kan og bør beskattes. Selskaberne opererer på en ganske anden og langt mere grænseoverskridende / global måde end de virksomheder, der fandtes for 100 år siden, hvor skattelovgivningerne blev til. Spørgsmålet er blandt andet om, det ville være mere rimeligt at beskatte alt efter hvor forbrugerne og omsætning i tilknytning hertil genereres i stedet for at beskatte efter et princip om, at skatteindtægter opkræves i det land, hvor hovedsædet finder sted eller det land, hvor de intellektuelle ejendomsrettigheder er registreret (IPR).

Flybeskatning

Coronanedlukning er anledningen til at indføre beskatning af flybrændstof.

Grønne afgifter –

Se afsnit 3.2

Tobinskat /FTT

Se afsnit 3.2

3.7: Kryptovaluta- Hvad er problemet?

Mulighederne og potentialet for bæredygtige og solidariske løsninger baseret på krypterede blockchain valutaer findes, men der er store usikkerheder og alvorlige risici forbundet med kryptovaluta. Risiciene skyldes, at der mangler omfattende finansiel samt miljømæssig

regulering og en tilstrækkelig sikkerhed af den understøttende teknologiske infrastruktur, hvilket alt sammen viser sig at fortsat være utroligt udfordrende at implementere og håndhæve i praksis.

Hvad er en kryptovaluta?

[Kryptovalutaer](#) består af digitale aktiver med en værdi som bliver opgjort i *tokens*, “digitale penge”, der er baseret på et stort netværk af computere. Det store netværk giver kryptovalutaerne en decentraliseret anonym struktur, der sammen med blockchain- og krypterings- teknologi “sikrer” netværket og tillader valutaerne at eksistere uden for statslig eller anden central monetær/finansiell autoritet. Teknologien bag kryptovalutaer gør det nemt for to parter at overføre penge mellem hinanden uden involvering af en tredjepart som, eks., banker, betalingstjenester eller andre finansielle institutioner. Den første kryptovaluta på markedet var Bitcoin, som også er den markant største ([udgør](#) ca. 40 procent af kryptovaluta markedet i oktober 2021) efterfulgt af Ethereum som udgør ca. det halve af Bitcoins markedsværdi.

Intro til risici + risici for kriminalitet aktivitet

Kryptovalutaer er blevet kritiseret af flere forskellige årsager. Markederne er ekstremt volatile, næsten komplet uregulerede, og giver incitament til markedsmanipulation og andre former for snyd. Der kan dertil være store sårbarheder i den teknologi, som holder sammen på, og understøtter, valutaen, og så kræver kryptovalutaer enormt meget energi. Men kryptovalutaer bliver også påskønnet for, særligt, at være mere transparente, “transportable”, anonyme og nemmere at overføre mellem parter end traditionelle valutaer. Hvilket også gør dem oplagte for kriminel aktivitet. Et [studie](#) fra 2019 estimerede kriminelle transaktioner til at udgøre næsten halvdelen af de samlede Bitcoin-transaktioner. Uanset hvad man mener om kryptovalutaer er eksperterne ikke i tvivl om, at kryptovalutaer er kommet for at blive, og at de vil skabe store forandringer i en lang række industrier.

Muligheder ved en decentraliseret valuta

[Oxfam](#) har i 2019 igangsat et projekt ([UnBlocked Cash](#)), som benytter Ethereum blockchain netværket til at understøtte humanitær støtte i udsatte fjerne områder ved at udnytte de positive aspekter af teknologien. UnBlocked Cash projektet bliver afprøvet i landsbyer i fjerne områder i Vanuatu for at give Oxfam et globalt *framework* for projektet. Ideen går ud

på at sikre hurtig, fleksible nødhjælp og anden støtte til udsatte fjerne områder, som ikke har adgang til bank- og andre finansielle services ved hjælp af særlige digitale blockchain *tokens* baseret på Ethereum. Kryptovalutaen gør det nemmere for institutionelle donorer at monitorere donationer sammenlignet med traditionelle penge, og personer, som har brug for midlerne kan nemmere modtage og direkte tilgå (og benytte) de finansielle midler, via en app på deres telefon. På den måde kan en blockchain baseret valuta gøre nødhjælp mere transparent og gøre udsatte fjerne områder uden etablerede banksystemer mere finansielt inklusive og nemmere at tilgå med akutte midler til nødhjælp.

Risici forbundet med markedsmanipulation og volatilitet

Der er et globalt stormløb ind på kryptovaluta markedet. Markedet bliver af lovgivere og eksperter på området kaldt for "Det Vilde Vesten" på grund af manglende regulering, som blandt andet føre til bedrag, bobler og ekstrem volatilitet. Kryptovalutaer gør, eks., [*pump and dump schemes*](#) (*P&D schemes*) fristende for "krypto-investorer". *P&D schemes* er markedsmanipulation. Organiserede grupper af investorer får prisen på kryptovalutaer til at stige til vejrs ved hjælp af, eks., sociale medie platforme, for derefter at sælge ud og lade kryptovalutaen, og alle udvidende investorer hamre mod bunden. Antallet af folk, som taber penge på grund af [*schemes*](#), stiger voldsomt år for år. Fra oktober 2020 til marts 2021 blev der rapporteret tab for over 80 millioner US dollars på grund af markedsmanipulation og snyd - en forøgelse på 1000 procent fra samme periode året inden.

Risici forbundet med en energiintensiv vedligeholdelse af valutaernes infrastruktur

Kryptovalutaernes digitale netværk bliver vedligeholdt og udvidet ved hjælp af *miners* (*minearbejdere*). Det er brugere i netværket, som ved hjælp af kraftfulde computere *miner* efter nye tokens, hvilket er en ekstrem CO₂-intensiv proces. *Mining* sker ved, at de kraftfulde computere i netværket konkurrerer om at løse komplekse matematiske problemer, og det kræver store mængder af energi. Vedligeholdelsen af kryptovalutaer forårsager således enorm meget udledning af drivhusgasser, da den energi som *miners* bruger bliver købt der, hvor priserne er lavest, hvilket vil sige at størstedelen af kryptovalutaers vedligeholdelse foregår ved hjælp af fossile brændstoffer. Særligt kinesiske *miners* benytter i høj grad kul. Et studie fra 2021 viser, at Bitcoin *mining*-industrien i Kina er langt mere CO₂ intensiv end andre industrier.

Selvom nye kryptovalutaer vinder frem, er Bitcoin den langt mest udbredte og etablerede kryptovaluta på markedet. Et [studie](#) fra 2019 har estimeret at *mining* af Bitcoins har genereret et sted mellem 22 og 22,9 millioner tons CO2 om året, hvilket svarer til et niveau mellem Jordan og Sri Lankas udledning af CO2. [Men](#) tal fra et [studie](#) publiceret i Nature i april 2021 viser, at alene udledning som resultat af Bitcoin *mining* i Kina i 2024 vil overstige Italien og Saudi Arabiens udledninger (2016 niveau). *Mining*-industrien i Kina, alene for Bitcoin, vil dermed svare til at være det "12. mest udledende land i verden". Samme studie projekterer, at den årlige globale udledning som følge af Bitcoin vedligeholdelse vil overstige 130.50 tons CO2 i 2024. Det vil have seriøse negative følger for klimakrisen.

Opsummering af muligheder og risici - kryptovalutaernes paradoks

Ikke desto mindre er der store muligheder i blockchain teknologien, særligt på grund af det faktum, at valutaerne er decentraliserede og transparente. Kryptovalutaer kan effektivisere akut nødhjælp, gøre udviklingsfinansiering mere transparent og nemmere at tilgå eller gøre globale [forsyningskæder](#) mere bæredygtige og fair. Men de positive egenskaber er forbundet med store risici. Eksempelvis gør den decentraliserede og transparente struktur valutaerne fordelagtige for kriminel aktivitet.

Nogle af disse risici kan løses med øget regulering, men regulering kan paradoksalt underminere de positive egenskaber. Alt i alt gør kryptovalutaernes revolutionerende natur, at man stadig mangler forståelse for, *hvad* kryptovalutaer rent faktisk *er* for et finansielt middel, og hvad de er for en teknologisk størrelse. Således er der både muligheder og risici forbundet med kryptovaluta, som begge skal undersøges nærmere.

3.8 Spillereglerne for finansmarkedet

Finanskrisen viste, at der er et meget stort behov for fælles regler for finansmarkederne. Der er udviklet et udvidet banksamarbejde i form af Bankunionen med det formål at skabe finansiell stabilitet, styrke det indre marked og Euroen. De fælles fonde til stabilisering af banksystemet, herunder afvikling, krav til bankernes kapital, likviditet og gearing er fremskridt, meeen....

Danmark bør tilslutte sig bankunionen, da vores økonomi er bundet op det indre marked, kronen er bundet til euroen, og vi har en stærk interesse i et stabilt valuta og finansmarked i Europa.

EU's politik er lavet af Basel III af centralbankchefer og burde måske være skrapere og arbejdet og beslutningsprocessen åben, gennemskelig og demokratisk. (*Problematisk at Bank of International Settlements (BIS) skriver meget af lovgivningen uden transparens eller repræsentation fra de europæiske folk. Særligt fordi Basel-lovgivningerne presser de små banker ud af markedet ved at stille store krav til juridiske compliance-afdelinger mm. Vi kan evt tale med Lars Pehrson, tidligere direktør for Merkur.*)

De store risici, der er ved bankernes investeringer i forhold til opsparingsfunktionerne, kan måske begrænses ved adskillelse i eller opsplitning af de store banker. Kommissionen/EP ønskede vist en opsplitning, men Rådet overlod det til landene og nogle lande har indført ordninger, men EU bør have et fælles regelsæt.

Spekulativ derivathandelen og høj frekvent handel af værdipapirer og valuta bør begrænses og have strammere rammer. Det kunne f.eks være fælles regelsæt om med oplysningskrav om bl.a. den egentlige kapitalstruktur bag derivaterne og en fælles åben mere gennemskelig derivat børs.

En Finansiell Transaktionsskat (FTT) på aktier, derivat, obligation, valuta scholz globalt bedre mee EU kan også

Euro/finans styres af en lukket klub- åbenhed og politiske institutioner.

3.9: Landbrugsaftalen

- Landbruget tager for meget – forkerte dele af landbruget der tager for meget
- Hvordan skal EU's budget egentlig se ud? Store kriser koster mange penge – den 7 årige ramme.

4.0 Klima, miljø, natur og biodiversitetskrisen kræver systemiske ændringer

For at løse de kæmpe udfordringer der er på klima, miljø, natur og biodiversiteten i Europa kræves øjeblikkelige systemiske ændringer. De seneste år har på mange måder været innovative og historiske med et rigt omfang af både europæiske og nationale initiativer, men der er et stadig behov for et fundamentalt opgør med den tækning vi gør i politik på alle områder.

Der er stadig lang afstand mellem miljøets og klimaets nuværende tilstand og EU's eksisterende både kort- og langsigtede politiske mål, hvorfor vi skal gøre tingene væsentligt anderledes end før, hvilket EU's miljøagentur, samt kommissionsformanden også ligger op til

Opgaven i de næste år bliver at sikre, at EU-samarbejdet gennem konkret politik lever op til den analyse, at transformativ og systemiske ændringer er den eneste vej frem. Den britiske økonom Kate Raworth understreger at vi i Europa skal til at forstå os selv som udviklingslande, da vi på de grønne og ressourcemæssige områder er underudviklede, med et alt for højt ressourceforbrug.

Derfor bør der også vedtages markante forpligtende grønne omstillingspolitikker, der sikrer overensstemmelse mellem vision og indsats i EU og medlemslandene.

EU-Kommissionen har med sine ganske ambitiøse udspil til en European Green Deal banet vejen for at medlemslandene også for alvor skal levere på store visioner. Vigtige overordnede principper som "*do no harm*", "*Et Europa, der lever godt indenfor de planetære grænser*", "*nul forurening*" og "*ingen skal lades i stikken*" er alle principper som bør blive fastholdt i praksis. Den visionære plan skal nu omsættes til reel handling, for at vise at vi i Europa er klar på den transformative handling.

For at den grønne dagsorden bliver transformativ, skal den tænkes holistisk, og indarbejdes i alle politikker. Den grønne politik skal ses i sammenhæng med verdensmålene for bæredygtig udvikling, der skal være en central del af EU-kommissionens transformative dagsorden. Det betyder eks. at når der laves grønne tiltag, skal man have gennemtænkt den sociale dimension, samt når der laves sociale initiativer eller arbejdet med genopretningen af EU's økonomi skal det ikke gøre skade klimaet og miljøet. Alle politikker skal kort sagt arbejde med både den økonomiske, sociale og grønne bundlinje.

Det kræver fuld støtte til den grønne linje i EU-Kommissionen, tæt samarbejde med Europa-Parlamentets grønne stemmer, vilje til at danne fortrop samt initiativgrupper blandt EU-landene. Det kræver også at det 8. miljøhandlings program fra 2021 til 2030 udformes så det indeholder en evaluering af hele Green Deal -politikken allerede i 2025 med henblik på vedtagelser af skærpelse for perioden indtil 2030 og ikke som det nuværende udspil, hvor der lægges op til midtvejsevalueringer på specifikke områder og hvor EU-kommissionen finder det passende¹

European Green Deal bør desuden suppleres, skærpes og konkretiseres på en række områder i de kommende år i lyset af behovet for systemiske ændringer. Hvis vi ønsker at lave systemiske ændringer – skal vi have midtvejsevalueringer, der muliggør forbedringer løbende.

4.1 Klimamålet skal fastholdes og øges inden 2030

For at sikre, at den grønne omstilling i EU bygger på transformative principper, er det afgørende at et ambitiøst emissionsreduktionsmål fastholdes, både af Kommissionen og Parlamentet, og at målet efterleves i medlemslandene. For at sikre fremskridt på dagsordenen er det afgørende at alle parter tager del i omstillingen.

For at opnå en effektiv og hurtig omstilling bør reduktionsmålet være 65%. Sådan siger toneangivende forskere, herunder Kate Raworth, og det er positivt at vi i Danmark også tilslutter os dette. Samtidigt er der kræfter i EU, der søger at trække i den anden retning,

¹ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14758-2021-INIT/en/pdf>

hvorfor et 65% reduktionsmål kan ende med at blive svært at opnå. Dette blev synliggjort med EU's fit for 55, som har til formål at EU skal reducere nettodrivhusgasemissioner med mindst 55 % senest i 2030. Derfor bør indsatsen som minimum være at øge de nuværende ambitioner over de næste 9 år, med et særligt fokus på midtvejsevalueringerne i 2025. Midtvejsevalueringerne og IPCC-rapporten kan kaste lys over situationen, hvor langt vi er og hvor vi bør være på vej hen.

Det overordnede reduktionsmål skal opnås gennem en række forskellige indsatser, der spiller sammen og ikke blot reducerer emissioner, men også forbedrer europæernes liv. Det europæiske fællesskab giver mulighed for at igangsætte ambitiøse indsatser på tunge områder, herunder **(1) energi, (2) transport og (3) landbrug**. Det europæiske fællesskab er afgørende for at kunne gennemføre effektive reformer på disse områder, da medlemslandene tilsammen udgør en betydelig handelsblok set i et globalt perspektiv.

Energiunionen bør i højere grad lægge vægt på vedvarende energi, energilagring og brintøkonomi. Alt sammen med etableringen af fælles europæiske "energi-transportveje" som fælles infrastruktur. Det igangværende arbejde med energibesparelser gennem energireovering fremmes, således at endnu flere bygninger i EU bliver energieffektive. Derudover bør forskning i energilagring og forudsætningerne for en effektiv energiunion, i højere grad understøttes, ligesom der bør sættes markant på at opbygge forudsætningerne for en brint-økonomi.

Transportsektoren skal elektrificeres, hvilket bedst gøres ved at medlemslandene forpligter hinanden på dette, ligesom der bør vedtages en fælles jernbanepolitik i EU. En fælles jernbanepolitik giver blandt andet mulighed for at opstille mål om højhastighedsnet, der kan finde medlemslandenes hovedstæder og andre knudepunkter i EU. Samtidigt bør det undersøges, hvordan eEuels til langfartstransport og elektrificering af nærtransport af den maritime transportsektor bedst opnås.

Landbrugspolitikken i EU bør kredse omkring bæredygtige fødevarer, der muliggør et øget fokus på forbrug og produktionskæder, sundere fødevarer, mindre miljø- og klimabelastende fødevarer samt et øget fokus på sociale rettigheder i landbrugsområder i og udenfor Europa. EU Green Deal har allerede med sit Farm to Fork initiativ fremlagt langsigtede strategier for, hvordan vi opnår et bæredygtigt fødevarer-system.

4.1.1 EU's fælles landbrugspolitik

Den 25 Juni, 2021 blev EU-landene enige om en reformation af EU's fælles landbrugspolitik. Landbrugspolitikken skulle leve op til de øvrige visioner og prioriteter, som EU har på særligt den grønne dagsorden. Aftalen der bl.a. indebærer at 25% af landbrugsstøtten skal gå til den grønne omstilling gennem Eco-schemes blev formelt godkendt i december 2021. Selvom reformen af CAP'en er et skridt på vejen, så er det ikke ambitiøse nok. Danmark er igennem EU blevet tildelt et reduktionsmål på 39 procent for de ikke-kvoteomfattede udledninger i 2030 i forhold til 2005, dette omfatter bl.a. landbrug. En del af den nye CAP omfatter at nationalstaterne selv skal udarbejde strategier for landbruget. Dette udspil præsenterede Danmark i oktober 2021, som sikrer med konkrete initiativer på 1.9 mio t co2 i 2030, mens aftalen på længere sigt skal sikre en reduktion på 7.4 mio ton co2. En alt for stor del af landbrugsaftalen er bygget op på usikkerhed og fremtidige løsninger. Der skal gøres en mere ambitiøs indsats for at reducere co2 fra landbruget med flere konkrete initiativer som ikke er afhængige af fremtidens teknologier.

4.1.2. Fremtiden er vertikal ikke horisontal

Den presserende klimakrise har udledt en innovativ og transformativ udvikling, men denne udvikling er stadig manglende på nogle områder. Et af de områder er landbrugsområdet. Landbrugsområdet er under udvikling med stadig mere effektivisering af procedure. Et af de initiativer som er begyndt at vinde rodfæste, ikke mindst i Danmark er vertikalt landbrug, men det er afgørende at lovgivningen følger med udvikling og på nuværende tidspunkt giver lovgrundlaget ikke grobund for implementering af bæredygtige virkelyst. Vertikalt landbrug er innovativt og kan være en del af løsningen med landbrug dyrket uden negativ påvirkning på miljø og klima, men det ville være gavnligt, hvis vertikalt landbrug blev anerkendt under samme præmisser som traditionelt landbrug, men som det er i dag, så kræver landbrug brug af jord og ikke som vertikalt landbrug, som oftest dyrkes hydroponisk. Derfor bør der i EU undersøges en mulighed for at andekende hydroponisk landbrug, så landmænd der dyrker landbrug vertikalt, kan modtage landbrugsstøtte samt få andekendt dyrkede afgrøder, som værende økologiske- tilgang for forbrugeren og klimaet.

Initiativer og forslag

- Der bør fortsat kæmpes for at øge CO₂-reduktionsmålet til 65% på EU-niveau
- Energiunionen bør i højere grad lægge vægt på vedvarende energi, energilagring og brintøkonomi
- Forskning om energilagring og vedvarende energi bør i højere grad understøttes
- Transportsektoren bør elektrificeres via en fælles jernbanepolitik
- EU's fælles landbrugspolitik bør have øget fokus på bæredygtige fødevarer, herunder sundere fødevarer, mindre miljø- og klimabelastning samt et øget fokus på sociale rettigheder
- EU's lovgrundlag bør opdateres til at andekende hydroponisk landbrug på lige fod med traditionelt landbrug.

4.2 Kurven skal knækkes for biodiversitet og natur

Det fremgår af EEA's seneste statusrapport, at det "alarmerende tempo i biodiversitetstab er lige så katastrofal som klimaforandringerne", ligesom at de "marine økosystemer "stadig er under pres og udnyttes ikke- bæredygtigt".

Vores grønne kriser hænger unægtelig sammen, og det er derfor afgørende at vi forstår at tænke holistisk, når det kommer til den grønne omstilling. Ifølge Rockström kan biodiversitetskrisen drive klimakrisen, og vores tilgang til biodiversitet og natur, kan dermed have afgørende konsekvenser for vores emissionsreduktionsmål.

Som led i EU Green Deal fremlagde Kommissionen i maj 2020 en ambitiøs biodiversitetsstrategi, der har potentialet til at lede den europæiske biodiversitet i den rigtige retning. I strategien fremlægges blandt andet målsætninger om 30% fredet land- og havområder (herunder særlige-fredninger for gamle skove), 25.000 km genslynget flod og

10% landbrugsareal som høj-biodiversitets-landskaber. Derudover forpligter strategien EU til, effektivt at implementere al allerede eksisterende lovgivning på natur-, vand- og marineområdet. På trods af at sidstnævnte kan virke banalt viser Kommissionens nye biodiversitetsstrategi, at man i EU ønsker at komme dette problem til livs, hvilket også indebærer at implementere tidligere aftaler.

For at sikre en holistisk indsats, bør der også indgås aftaler på relaterede områder til biodiversiteten, herunder forurening af vand, luft og jord. Såfremt det lykkes at gennemføre en integreret indsats, vil det være muligt at have en faktisk transformativ omstilling af europæisk naturlovgivning.

Initiativer og forslag

- Biodiversitetskrisen bør ses i et holistiske lys, hvilket betyder at inddrage relaterede områder, såsom forurening af vand, luft og jord, ligesom CO₂-udslit også har betydning for biodiversitetskrisen
- EU bør øge sit fokus på, hvilke biodiversitetskriser vores forbrug skaber uden for EU

4.3 Kemi

Med EU Green Deal er temaer som “do no harm” og “zero pollution” blevet en del af EU’s DNA. For at efterleve disse temaer, må vi i EU have øget fokus på kemi i vores husholdninger, på arbejdspladser og i naturen. I EU bruges der i dag over 100.000 forskellige kemiske stoffer, heraf er 74% klassificerede som farlige.

Disse kemi-cocktails, som europæere hver dag bliver udsat for leder til en flere sundhedsskadelige udviklinger, blandt andet kræft, dalende fertilitet og misdannelser hos fostre. Dette nedbringer først og fremmest borgernes livskvalitet, ligesom det også pålægger sundhedsvæsenet byrder, der ellers kunne have været undgået.

Derfor var det kun et positivt step, da EU-Kommissionen i oktober fremlagde en ny strategi for bæredygtig kemi. Strategien indeholder blandt andet målsætninger om udfasning af en række farlige stoffer, forbedring af drikkevandet samt forbud mod en række stoffer i forbrugsprodukter.

Fælles europæiske målsætninger på området er positive, ligesom det er positivt, at vi i EU kan trække på medlemslandenes erfaringer på kemi-området. Her kan særligt Danmark og resten af Norden være foregangslande, da vi har større tradition for at forbyde hormonforstyrrende stoffer. Samtidigt vil et forbud mod en række stoffer og kræve nye substitutioner, hvilket endnu engang er et område, hvor vi i Danmark vil kunne bidrage blive lead-country.

Initiativer og forslag

- Øget fokus på kemi i europæiske husholdninger, arbejdspladser og i naturen
- Danmark og resten af Norden bør agere rollemodeller på kemi-området, da lovgivningen her er bedre end mange andre dele af EU

4.4 Fodaftryk

Hvis alle verdens borgere levede som den gennemsnitlige europæer, ville vi have brug for 2,4 planeter. Det er som bekendt ikke muligt at fremskaffe flere planeter og med en voksende middelklasse udenfor Europas grænser, er det afgørende at vi i EU gør vores for at reducere vores globale fodaftryk.

“The right to repair” sender os i den rigtige retning, da netop denne type politikker tvinger producenterne til at tænke anderledes i deres produktdesign, ligesom det opfordrer borgerne til at forbruge på anden vis – i bedste instans kan denne type politikker udrydde brug og smid væk-kulturen, der er udbredt mange steder i EU.

Samtidigt med at gode initiativer som ovenstående fremlægges, hænger EU fortsat i bremsen hvad angår brancher med store fodaftryk, såsom tekstil-, elektronik-, batteri- og byggebranchen. Her er der fortsat lang vej igen, og hverken med strategien for cirkulær økonomi eller industri har man formået at vende kurven. Så længe der endnu ikke forelægger bindende målsætninger om reduktion i ressourceforbrug i tunge brancher som disse, formår vi i EU, med vores massive fodaftryk, intet andet end at pynte os med lånte fjer.

Initiativer og forslag

- Øget fokus på mulighed for at reparere produkter, som i dag kasseres
- EU bør fremlægge bindende målsætninger ressourceforbrug for brancher med stort fodaftryk, herunder tekstil, elektronik, batteri og byggebranchen.

4.5 Sundhed og grønne initiativer

I lyset af COVID-19 situationen, er det blevet klart at landbrugspolitik, er tæt forbundet med vores sundhed på andre områder, end måske først antaget. Forholdene for dyrehold har udgjort en risiko for mutation og spredning mellem mennesker og dyr.

Derfor bør man i EU igangsætte omfattende analyser af risici og konsekvenser ved en række eksisterende landbrugspolitikker, herunder risici i forbindelse med tætte dyrehold på landbrug til fødevarer. Herunder kunne der evt. foretages ændringer og stærkere regler for staldindretning, arealkrav, bedriftsstørrelse mm. Landbruget bør være til for borgerne, hvorfor det heller ikke bør udgøre en risiko under globale sundhedskriser.

Da vores klima- og miljøpolitik har konsekvenser for de overordnede vand- og luftforhold, herunder forurening, påvirker klima- og miljøpolitikken også vores sundhed. Derfor bør sundhedspolitik i højere grad indtænkes i generelle klima- og miljøpolitikker.

Initiativer og forslag

- EU bør igangsætte omfattende risikoanalyser af de sundhedsmæssige konsekvenserne ved en række eksisterende landbrugspolitikker, herunder forholdene for dyrehold
- EU bør gennemføre skærpet lovgivning på områderne for tilladte grænseværdier ved vand-, luft- og jordforurening

4.6 Grøn cirkulær industripolitik

En moderne industripolitik bør baseres på fornyelse og forandring i hele produktionen, herunder et langt mindre ressourceforbrug samt øget fokus på cirkulær genanvendelse. Dette vil medføre to forskellige behov: **(1) at rykke produktion og forbrug fysisk tættere sammen, (2) store investeringer i moderne teknologier**, såsom genanvendelse, brint, VE-øer, elektrificering mm.

Denne omstilling åbner op for en række muligheder, blandt andet indgåelsen af nye udviklingskontrakter. Her bør EU opsætte klare mål for hvornår hvilke delmål skal være opfyldt, således at omstillingen bliver mest mulig effektiv. Dette kan f.eks. være målsætning om forbud mod afbrænding af tekstiler i 2030, suppleret med udviklingskontrakter med virksomheder og forskningsinstitutter.

Et større fokus på miljø skader er ydermere nødvendigt. Forurening af luft, vand og jord er også en konsekvens af en hullet industripolitik, hvilket bør håndteres på EU-niveau. Initiativer om fælles grønne løsninger på industriområdet, f.eks. fælles batteri-politikker eller brintproduktion, kan blive nødvendigt for at undgå miljø skader og forurening.

I marts fremlagde Kommissionen sin strategi for cirkulær økonomi, der blandt andet indeholder målsætninger om at gøre bæredygtig produktion normen og øge fokus på bæredygtige produktionskæder. En strategi for cirkulær økonomi er vigtig, men så længe man i EU ikke fremsætter bindende målsætninger, der gælder for alle medlemslande, er den ikke effektiv.

På samme måde formår Kommissionens industri strategi heller ikke at sikre den transformative omstilling, da den ikke formår klart at kommunikere hvordan og hvornår, den industrielle omstilling skal ske, ligesom den ikke formår at vise situationens alvor og understrege behovet for omstilling til bæredygtig produktion.

Så længe EU forbliver sikre i sin tro på, at teknologiske løsninger vil sætte ind og klare hele omstillingen i sidste sekund, har en reelt grøn reform af industripolitikken lange udsigter.

Initiativer og forslag

- EU bør indgå udviklingskontrakter om en grøn cirkulær industripolitik med industrien
- Der er behov for mere fokus på miljøkonsekvenser ved industriel produktion og fælles løsninger
- EU bør genoverveje sin tillidserklæring til teknologiske løsninger og fremlægge politikker på området allerede i dag

4.7 Ny økonomi bliver afgørende

For at komme i mål med den grønne omstilling, er et transformativt skift af vores økonomiske system ligeledes nødvendigt. EU bør understøtte, at økonomiske politikker tager udgangspunkt i mere langsigtede strategier, ligesom der også bør være fokus på at politiske målsætninger på det grønne område faktisk skal gennemføres. Den nuværende klima- og biodiversitetskriser tillader ikke, at politiske initiativer ikke gennemføres og implementeres effektivt i EU og medlemslandene. Det betyder blandt andet at det europæiske semester skal styre medlemslandenes emissionsreduktionsmål, på samme måde som det tidligere har styret økonomiske målsætninger. Med implementeringen af emissionsreduktionsmål i semesterprocessen, vil EU nærme sig et styringssystem bestående af tre bundlinjer; den økonomiske, den sociale og den grønne. I forlængelse heraf bør der arbejdes på at videreudvikle koncepter som "beyond GDP" og grønt BNP, og undersøge hvordan disse kan bidrage til den europæiske omstilling.

Også skattesystemet bør indgå i det transformative skift væk fra en sort økonomi. I første omgang kan dette indebære at medlemslandene vedtager fælles minimumsafgifter på landbrugs-midler, såsom pesticider, kvælstof og fosfor, hvilket vil lede til reduktion i brugen af disse skadelige stoffer.

Dernæst bør der gennemføres en klimatold, der kan forbedre produktionen i partnerlande, uden at blive en handelshindring. Endeligt bør der vedtages en fælles europæisk CO2 afgift, således at det sikres, at det er forureneren der betaler og ikke borgerne.

For at sikre en retfærdig overgang fra sort til grøn økonomi, er det afgørende at man i EU indtænker de borgere, der i dag arbejder i uholdbare brancher. I nogle brancher vil det blot være nødvendigt at omtræne medarbejderne, således at de er gearret til at håndtere nye grønne løsninger, mens det i andre brancher bliver nødvendigt helt at omskole medarbejderne til andre brancher. Begge dele er mulige, men for at sikre en "just transition", er det vigtigt at have det for øje. Det er ikke favorabelt for nogle parter, såfremt befolkningsgrupper bliver tabt i omstillingen.

Initiativer og forslag

- Emissionsreduktionsmålene bør inkluderes i det Europæiske Semester, således at der her opereres med tre bundlinjer: den økonomiske, sociale og grønne
- Arbejdet med grønt BNP og koncepter som "beyond GDP" bør understøttes, blandt andet ved at støtte forskning i emnerne
- Skattesystemet bør reformeres for at understøtte den grønne omstilling. Blandt andet ved at:
  - Medlemslandene vedtager fælles minimumsafgifter på landbrugsmidler
  - Gennemføre fælles klimatold, der forbedrer produktion i partnerlande
  - Gennemføre fælles europæisk CO2-afgift således at forureneren betaler
- En fair omstilling er afgørende og bør være i fokus

4.8 Bæredygtige byer

Over hele EU vokser de største byer med høj hastighed. Dette leder til hastige forandringer, der lægger pres på byernes sammenhængskraft og infrastruktur - både fysisk og socialt. Byer påvirkes af behov for flere boliger, nye handelsmønstre, flere og nye erhvervstyper, nye transportformer og teknologier. Dette ændrer byens økonomiske grundlag og det sociale og kulturelle liv. For at sikre, at disse forandringer sker på bæredygtig vis, er det afgørende at have fælles europæiske målsætninger for meningsfuldt byliv, samtidigt med at der skabes plads til at medlemslandene kan skabe egne politikker.

En fælles målsætning for bæredygtig byudvikling vil blandt andet betyde, at grønne løsninger er basis for al by-renovering og -udvidelse, ligesom der også er behov for fokus på bæredygtig økonomi og bæredygtige sociale fællesskaber. Europæiske byer bør være mekkaer for borgerinddragelse, nytænkning og grønne løsninger. Dette kan kun ske, hvis vi tænker anderledes og tillader grundlæggende forandringer i vores byer. Øget inddragelse af byen beboere vil ofte føre til de bedste løsninger, da det netop er brugerne, der ved hvad der fungerer. På EU-plan, bør gode løsninger være nemme at eksportere fra én by til en anden, også på tværs af landegrænser.

Initiativer og forslag

- EU bør understøtte bæredygtig byfornyelse og opfordrer til mere borgerinddragelse og demokratiske byudvikling
- Best practice indenfor byfornyelse bør i øget grad kunne eksporteres på tværs af landegrænser

4.9 Handelsaftaler

For at sikre en transformativ grøn omstilling, bør man i EU være mere opmærksom på, hvordan handelsaftaler med eksterne parter, har negativ indflydelse på målsætningen om en grøn og social retfærdig omstilling. En række handelsaftaler lever endnu ikke op til disse intentioner.

Eksempler på dette er EU's fiskeriaftaler med en række Afrikanske stater, der både har negative konsekvenser for fiskebestanden og lokale marine økosystemer, samtidigt med at lokale fiskere bliver frataget deres levebrød. Også EU's helt nye handelsaftale med Mercosur-landene (Argentina, Brasilien, Uruguay og Paraguay), forventes at have store negative konsekvenser, blandt andet på biodiversitet og klima, da det vil lede til op mod 25% mere skovrydning årligt, ligesom det også vil have negative sociale konsekvenser for de lokale befolkninger i skovområderne.

Hvis vi i EU virkelig ønsker en grøn omstilling, er det afgørende at vi sætter vores ord først og formår at indgå langsigtede, grønne handelsaftaler. Dette gælder også, såfremt vi i EU ønsker at eksportere vores know-how på det grønne område.

Initiativer og forslag

- EU bør gennemføre principper om bæredygtighed i alle eksisterende samt fremtidige handelsaftaler

4.10 EU i den globale grønne førertrøje

EU har i dag den globale grønne førertrøje og har haft den siden klimakonventionen blev vedtaget i 1992. Denne førerposition bør vi benytte, både til fortsat at udvikle egne grønne politikker, men også til at understøtte grønne samarbejder. Efter Joe Biden er blevet valgt ved efterårets præsidentvalg i USA, foreligger der en ny chance for at satse mere på at styrke aftalen fra COP 21 i Paris. Vi bør i EU satse på at styrke samarbejdet omkring målene i Paris-aftalen, således at en global grøn omstilling kan ske.

Samtidigt er det nødvendigt at have øje for udviklingen der lige nu forekommer flere steder i Asien, hvor flere lande er i fuld gang med at lægge sig i spidsen for udviklingen på en række områder inden for grøn omstilling. Her går grøn omstilling og forbedret økonomi hånd i hånd, hvilket også er tilfældet i EU. Det er afgørende at vi i EU er i stand til at understøtte den grønne udvikling globalt, og samtidigt ikke mister fart inden for EU's grænser.

Initiativer og forslag

- Der bør være øget fokus på at eksportere produkter og knowhow til grøn omstilling i hele verdenen
- Hvis vi i EU forventer at beholde den grønne førertrøje, bør vi øge fokus på, hvilke konsekvenser det europæiske fodaftryk har i resten af verdenen

4.11 Danmark som initiativtager

En grøn omstilling af alle afkroge af EU og medlemslandene kommer til at kræve enormt meget af EU-institutioner og medlemslandene. Vi skal se initiativer både fra Kommissionen, Rådet og Parlamentet, men medlemslandene og koalitioner af medlemslande skal også vise initiativvillighed til at afprøve nye metoder og gå nye veje.

For at reducere risikoen ved at indføre bestemte tiltag, kan grupper af medlemslande afprøve tiltagene først eller påtage sig ansvar for en række opgaver. Her kunne Danmark og andre nordiske lande være bannerførere, f.eks. på områder såsom farlige kemikalier, vedvarende energi eller bæredygtigt byggeri. Dette er områder, som vi i Skandinavien allerede er langt på, hvorfor det er naturligt at bruge vores knowhow her. På andre områder vil det være

naturligt at andre medlemslande er initiativtager. På denne måde, vil den grønne omstilling synes mere sikker og den overordnede risikovillighed i EU og blandt medlemslandene vil øges.

Initiativer og forslag

- Øget mulighed for at nedsætte koalitioner af medlemslande, til at være initiativtager på politiske områder, som de pågældende lande har særlig ekspertise eller knowhow inden for

Efter faldet af Sovjetunionen og jerntæppet blev der banet vej for flere demokratiske lande i Europa. Starte af 90'erne bød på reformationer i det gamle central- og Østeuropa. 2004 blev i høj grad symbolet på udbredelsen af demokratiet med EU's udvidelse og igen i 2008. Den positive udvikling stoppede ikke med optagelse af landene i EU, men desværre er tendensen i nogle steder af EU, at demokratiet er udfordret, heriblandt menneskerettighederne og EU's fundamentale rettigheder. I Ungarn er homoseksuelle og LGBT-personer blevet tilsidesat med pædofile, i Polen er retsstatsmekanismer udfordret, mediehuse er nationaliseret og ikke mindst er kvinders rettigheder gået markant tilbage med indførelsen af strikse abortregler, samt polens udmelding om at forlade Istanbulkonventionen, som bl.a. beskytter mod partnervold med begyndelsen at det er landenes interne anliggender. Den

verdensomspændende Coronapandemi har udfordret EU's fundamentale rettigheder og generel indskrænkelse af individets rettigheder, såvel som grupper har været til stede i medlemsstaterne. Bl.a. har ytringsfriheden været udfordret og har gang på gang åbnet på for debatten om regulering af den frie tale.

I de senere år er debatten om digitale rettigheder blusset op med den hastige ekspansion af internettets tilstedeværelse og samtidig er nogle af verdens autoritære leder ved at få øjnene op for hvordan internettet kan bruges til at indskrænke og kontroller befolkninger fremfor at internettet styrker demokratiet- En udvikling som der kun kan ses med foruroligende til.

Samtidig kæmper medlemslandene stadig med manglende ligeløn, lige rettigheder og muligheder for alle køn samt ligestilling og diskrimination på arbejdsmarked.

EU er både dynamisk og mangfoldig i mange aspekter. Særligt i forhold til befolkningsgrupper er mangfoldighed repræsenteret. På den måde dækker EU en række interesse og til tider også konfliktende interesser. Dette kapitel reflekterer både over EU's fundamentale rettigheder også kendt som EU's fundamentale rettigheder samt rettigheder for befolkningsgrupper på baggrund af faktorer som religion. Etnicitet, seksualitet, race mm. Beskyttelsen af begge former af rettigheder er essentielt for et stærk EU og et stærkt Danmark.

5.1: Ligestilling i arbejdslivet.

EU- kommissionen har haft et solidt fokus på ligestilling i arbejdslivet og familien. EU-Kommissionen har blandt andet forslået en mere fleksible hverdag for børnefamilierne. Konkret forslår EU-Kommissionen gennem direktivet om balance mellem arbejdsliv og privatliv² at tilbyde fleksible arbejdstimer til forældre med børn op til otte år og da kun 67% af kvinderne i EU er i arbejde er der plads til forbedringer. Blandt mændene er tallet 78%³.

En fleksible hverdag med fokus på balance mellem arbejdsliv og familie, vil kunne modvirke hvad flere studier viser, nemlig at uligheden i arbejdslivet mellem mænd og kvinder er sammenhængende med fødslen af det først barn. Disse uligheder i de tidlige arbejdsår bliver generelt ikke udlignet igen. Det er dybt problematisk, at arbejdsmarked er indrettet på en måde som tilgodeser det ene køn.

---

² [L_2019188DA.01007901.xml \(europa.eu\)](#)

³ [Women's employment in the EU - Products Eurostat News - Eurostat \(europa.eu\)](#)

Sammenhængende med overfor nævnte ses den voksende ulighed mellem mænd og kvinder sig i særlig grad i repræsentationen. I bestyrelserne er manglen på kvinder et tilbagevendende problem. På Europæiske plan er kun 7.9% af kvinder repræsenteret i CEO-stillinger. I Danmark er tallet for kvinder i bestyrelser i C25 i 2020, 33,3% og for CEO- stillinger. 14,0%⁴ og selvom det er en positiv tendens, så skal der flere kvinder ind i bestyrelserne. EU har for at ændre dynamikken i bestyrelserne fremlagt direktivet kønsbalanceret bestyrelser, som på mange måder kunne blive en gamechanger, men rådet har blokeret fremskridtet, ledet af bl.a. Danmark.

Det nyligt implementeret barselsdirektiv er dog et positivt skridt på vejen mod et bæredygtigt arbejdsmarked til fordel for begge køn. Dette bør Danmark stadig arbejde for effektiv implementering gennem tæt samarbejde med arbejdsmarkedspartner.

Forslag og initiativer:

- EU bør i højere grad advokere for flere kvinder i højpositionsjobs bl.a. gennem due diligence i selskabsstyrelse.
- Den danske regering bør gennem EU advokere for Best practice på området bl.a. ved at promovere de positive værktøjer, som særligt skandinaviske lande benytter heriblandt dagtilbud og økonomiske støtte til mødre under uddannelse.
- EU bør advokere for et arbejdsmarked med rummelighed og fleksibilitet.

5.1.1: Ligeløn.

I 1975 blev ligelønsdirektivet introduceret i en legal sammenhæng- Her 46 år efter er vi stadig langt fra i mål. Dette blev tydeligt da EU-Kommissionspræsident Ursula Von Den Leyen proklameret at lige arbejde fortjener lige løn. De facto tjener mænd mere end kvinder, hvilket også skal ses i lyset af det strukturelle og institutionelle bespænd, som vores nuværende systemer besidder. Faktisk tjener kvinder i gennemsnit 14% mindre i timen end mænd (Rapport fra EU Kommissionen)⁵. Samtidig har kvinder færre betalte arbejdstimer. På EU-niveau er 33% af kvinderne i deltidsstillinger. Tallet for mænd er kun 8.7%. Ligeløn

⁴ [Flere kvinder i topledelse og i bestyrelser - DI \(danskindustri.dk\)](#)

⁵ Europa kommissionen: EU Gender pay gap in EU countries based on SES (2014) [report-gender-pay-gap-eu-countries_october2018_en_0.pdf\(europa.eu\)](#)

problematikken skal også ses i relation til langsigtet problematikker som ulighed i pension. Fordi kvinder generelt ikke er ligeså repræsenteret på arbejdsmarked som mænd og derudover skævvridningen i løn, så betyder det at i 2018 var pensionen for kvinder over 65% i EU 30% lavere end mændenes pension (Europa-Parlamentet) Også indbyrdes i EU i pension forskel på 43% i Luxembourg til 1 % i Estland. Ulighed på løn, men også generel ulighed på arbejdsmarked har vidtrækkende konsekvenser for kvinder.

En stor del af forklaring på løngabet skal findes i overrepræsentationen af kvinder i specifikke sektorer, såsom sygeplejerske, pædagoger mm. Fag som historiske er domineret af kvinder og som oftest i forhold til andre jobs er dårligt betalte jobs. Dette er et klart eksempel på strukturelle udfordringer, som vedholder specifikke sektorer i gamle ordninger.

Det skaber et arbejdsmarked med stærke skævvridninger. Det er på tide at den traditionelle arbejdsmarkedsstruktur bliver opdateret med fokus på større løngennemsigtighed, og styrkelse af mekanismer til håndhævelse af implementeringen af ligeløn. Den manglende ligeløn leder til diskrimination på tværs og imellem grupper og køn. Dette er ikke en holdbar udvikling i et fremtidig samfund perspektiv.

Den manglende løn er ikke kun problematik på et økonomisk grundlæg, men også på et bæredygtighedsgrundlag. Derfor bør den danske regering, i tæt samarbejde med EU arbejde for en styrket indsats for indførelsen af ligeløn- ligeløn på tværs af køn, seksualitet, etnicitet, religion etc.

Forslag og initiativer

5.1.2: Kønnede data som værktøj til at lave ligestillingsstrategier og kønsmainstreaming.

Beijing platformen⁶ fra 1995 introducerede ikke bare på daværende tidspunkt, en af de mest ambitiøse handlingsplaner på ligestillingsområdet. Beijing platformen introducerede en strategi eller et værktøj for international ligestillingspolitik, det såkaldte kønsmainstreaming.

---

⁶ [bdpfa_e.pdf \(unescwa.org\)](#) og [Five big wins ushered in by the landmark Beijing Platform for Action | UN Women – Headquarters](#),

Kønsmainstreaming er implementeret i den danske lovgivning gennem lov om ligestilling af kvinder og mænd § 4, Lov om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse § 1 a, Lov om lige løn til mænd og kvinder § 1 b⁷

Det altoverskyggende problem er den manglende omstilling i forhold til dataindsamling, som er et vigtigt element i Kønsmainstreaming. Det er derfor helt essentielt at fokus bliver rettet på kønsbaseret data og indsamling af disse. Studier⁸ peger på, at verden er indrettet på mænds præmisser. For at opnå både de nationale målsætninger og en bæredygtig udvikling er kønsbaseret data, men også for at forstå de uligheder samfundet har. I 1996 vedtog EU sin mainstreaming-tilgang og Det Europæiske agentur for ligestilling har gang på gang pointeret den manglende tilgængelighed af kønsdifferentieret data. Både på Dansk såvel som på Europæiske plan halter indsamlingen og derved brugen af kønnede data gevaldigt efter. Kønnede data som er afgørende for en bæredygtig indretning af fremtidens samfund samt afgørende for at forstå og løse de problematikker vi står overfor i dag. Derfor skal der aktivt implementeres forpligtelse på Kønsmainstreaming.

Initiativer og forslag

EU bør:

- Indsamles data baseret på princippet om kønsbaseret og i henhold til Beijing Platformen.
- Advokere for kønsbaseret data i de officielle Europæiske og nationale statistikker.
- Investere i forskningsprojekter med fokus på kønsbaseret data.
- Højere grad tænke kønsbaseret data ind i de Europæiske og danske beslutningsprocesser

5.1.3: Budgettering med fokus på kønsbalance.

---

⁷ [Ligestillingsloven \(retsinformation.dk\)](#) og [maalbar ligestilling jan2015.pdf \(menneskeret.dk\)](#)

⁸ [Transport and public infrastructure | European Institute for Gender Equality \(europa.eu\)](#) og [Baeredygtig-og-ligestillet-transport.pdf \(fiu-ligestilling.dk\)](#)

Den danske ligestilling er på tilbagegang og samlet er Danmark det land i Norden, der halter mest på området vedrørende ligestilling. Det er den dystre udmelding fra den nyligt offentliggjorte Global Gender Gap Report 2021⁹. Danmark indtager 29-pladsen ud af 156 nationer og siden den seneste rapport, i 2020, er Danmark samlet set rykket hele 15 pladser tilbage. Dette har store konsekvenser for samfundet, da manglende ligestilling er dyrt for samfundet, dyrt for virksomhederne og ifølge KMD kan det have konsekvenser for den danske udvikling, da talent går tabt¹⁰.

Ligestillingsproblematikken er et strukturelt problem, som kun kan løses med strukturelle løsninger. OECD og EU har gennem en årrække støttet udviklingen fra traditionel budgettering til kønsbalanceret budgettering, hvor budgettet spiller sammen med ligestillingsmålene og hvor man drager brug af administrative og finansielle værktøjer til bekæmpelse af manglende ligestilling. Ligestillingsmålene burde i den forbindelse fastsættes ud fra Europa Kommissions strategi for ligestillingen mellem mænd og kvinder 2020-2025¹¹ og Danmarks ligestillingslov¹². Køn skal i højere grad tænkes ind i alle de politiske elementer og selvom Danmark med ligestillingsloven har forpligtiget sig til kønsmainstreaming, men der mangler handling.

Kønsbalanceret budgettering kræver en stærk solid indsats og det er helt essentielt med effektive institutioner, såvel som en ambitiøs køreplan. De kønsbalanceret budgetter skal være omsluttet af gennemsigtighed, hvilket vil styrke legitimiteten og troværdigheden af de danske demokratiske institutioner. Danmark taber ifølge EIGE 35.mia. kroner på manglende ligestilling, Danmark har kort sagt ikke råd til manglende ligestilling.¹³

Danmark kan gennem sit medlemskab af den Europæiske Union øge fokus på EU's budgetter og fonde i forhold til køn. På den måde kan Danmark advokere for, at EU også aktivt påtager sig et socialt ansvar. Kønsbalanceret budgetterne skal planlægges med mål og konsekvenser for øje. Kønspolitiske konsekvenser skal rapporteres og fremgå i planlægning af budgetterne.

Danmark har et ansvar, både for sin egen befolkning, men også som forbillede for andre lande. Det er derfor nødvendigt, at Danmark aktivt handler på de strukturelle problemer, som afholder Danmark i at nå sit fulde potentielle. Dette kan kun gøres gennem en forøget indsats med høj prioritering af ligestilling.

⁹ https://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2021.pdf

¹⁰ <https://www.facebook.com/watch/?v=479662089545004>

¹¹ [IMMC.COM%282020%29152%20final.DAN.xhtml.1_DA_ACT_part1_v2.docx \(europa.eu\)](https://www.immc.com/282020%29152%20final.DAN.xhtml.1_DA_ACT_part1_v2.docx)

¹² <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2013/1678>

¹³ <https://www.eubusiness.com/focus/gender-based-violence-eige>

Initiativer og forslag:

- EU bør opfordre medlemslande til at tænke kønsbalancen ind i de nationale budgetter.
- EU bør udvikle platforme og værktøjer som skal gøre processen for medlemslandene lettere at implementere.
  - På længere sigt kan der tænkes i om kønsbalanceringen af budgetter skal indgå i semesterprocessen.

5.2: kønsbaserede vold skal høre fortiden til.

Det fremgår af den Europæiske Unions agentur for fundamentale rettigheder, seneste rapport ”Vold mod Kvinder- Hver dag og overalt”, at op mod 3% af alle kvinder i EU, i det seneste år er blevet udsat for partnervold. I Danmark var det 4%¹⁴. Det indikerer strukturelle problemer på EU-niveau, såvel som på nationalt niveau.

Den Europæiske Kommission har i længere tid haft et stabilt fokus på problematikken. Senest har Kommissionen fremlagt en femårig strategi ”strategi for ligestilling mellem mænd og kvinder 2020-2025”¹⁵. Den Europæiske kommission strategi er og har køn og ligestilling i højsædet, der har potentialet til at pejle Europæiske fundamentale rettigheder for ligestillingen mellem mænd og kvinder i den rigtige retning.

En stor del af de nuværende standarder vedrørende ligestilling mellem mænd og kvinder er Istanbul Konventionen¹⁶, som Danmark også har ratificeret. Det grundlæggende problem, i at Istanbul konventionen ikke er under EU-lovgivning, er at 6 nuværende medlemslande i EU ikke har ratificeret Istanbul Konventionen¹⁷ og i 2020 meddelte Polen, at de ønsker at udtræde fra Istanbul Konventionen¹⁸. I kommissions strategi fremlægges blandt andet målsætningen om at gøre Istanbul Konventionen til EU-lovgivning under artikel 82(2), 83 og 84 TFEU, Q4 2021). Rådet har dog tidligere stået i vejen for en sådan implementering.

Istanbul Konventionen udstikker ikke kun det lovgivende grundlæg, men forpligter landene til at rapportere data ift. Kønsbaseret vold. Denne forpligtelse har Danmark, indtil for nylig forsømt.

Hvis Danmark og EU, skal opnå en effektiv ligestilling mellem kønnene er det vigtigt, at dette indtænkes på en holistisk måde. En hyppig årsag til kønsbaseret vold er mangel på uddannelse. Det er derfor vigtigt at holde for øje de øvrige parametre i både den såkaldte økonomiske og sociale sølje i den Europæiske Unions politik.

¹⁴ [Danske kvinder Europas mest voldsramte? - Kvinvo](#) og [Vold mod kvinder: en EU-undersøgelse \(europa.eu\)](#)

¹⁵ [IMMC.COM%282020%29152%20final.DAN.xhtml.1_DA_ACT_part1_v2.docx \(europa.eu\)](#)

¹⁶ [Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence \(coe.int\)](#)

¹⁷ [EU accession to the Istanbul Convention | Legislative train schedule | European Parliament \(europa.eu\)](#)

¹⁸ [Istanbul Convention: Poland to leave European treaty on violence against women - BBC News](#)

Et vigtigt redskab på vejen mod mindre kønsbaseret vold er et politisk udspil fra EU-kommissionen, som ventes offentliggjort i starten af 2022. Forslaget ligger op til en kriminalisering af kønsbaseret vold. Det er vigtigt at Danmark til trods for retsforhold bakker op om forslaget og presser på for et højt ambitionsniveau.

Derudover koster vold mod kvinder omkring 289 milliarder euro fordelt ud på de 27 medlemslande, blandt andet i tab arbejdskraft¹⁹. En stærkere indsats mod kønsbaseret vold ville få positive socioøkonomiske virkninger. Generelt skal kønsbaseret vold bekæmpes for en bæredygtig samfundsudvikling. Det skal være trygt og sikkert at være kvinde. Ved bekæmpelse af kønsbaseret vold må der yderligere tillægges et fokus såvel som beskyttelse af minoriteter f.eks. i forhold til LGBT-personer.

Initiativer og forslag

- Den Danske regering bør aktivt støtte op om Istanbul Konventionen og samtidig advokere for at Istanbulkonventionen bliver gjort til EU-lovgivning.
- Danmark bør genoptage indrapportering og indsamlingen af data vedrørende kønsbaseret vold.
- Danmark bør gennem EU klart signalere nul tolerance overfor kønsbaseret vold i alle EU-medlemslandene.

5.4: Som i det private rum skal sexismen også bekæmpes i det offentlige rum, hvad enten det er frivillige organisationer, myndigheder og arbejdspladser.

Internationale undersøgelser – bl.a. i EU²⁰ – viser, at det især er kvinder og piger, som er udsat for sexismen på arbejdet med store konsekvenser for den enkelte i form af fysiske og psykiske skader, tilknytning til arbejdsmarkedet og karriere. Sexisme har i mange år omsluttet kulturen i samfundet, arbejdspladserne, institutioner mm. MeToo har i de senere år været en drivende faktor til afmaskeringen af usunde tendenser, som f.eks. den såkaldte hverdagssexisme, men sexismen er uholdbart. Det skal uanset køn være muligt at gå på arbejde eller gå offentligt uden tilnærmelse på kun af køn eller seksualitet.

Derfor skal der i højere grad arbejdes for, at intet menneske oplever vold, seksuel chikane og krænkelse i nogen sammenhænge – og at der er regler og lovgivning, som beskytter borgerne i den henseende. Det er bl.a. sket med baggrund i International Labour Organisations (ILO) konvention mod vold og seksuel chikane på arbejdspladser.

Men det er ikke nok. EU skal i langt højere grad spille en rolle i bekæmpelsen af sexismen. Bl.a. ved at EU indfører regler og lovgivning, som beskytter borgerne mod seksuel chikane og krænkelse. EU bør som institution ratificere den Internationale Labour Organisations konvention mod vold og seksuel chikane på arbejdspladser for at sikre lige vilkår i mellemstaterne.

¹⁹ [Gender-based violence costs the EU €366 billion a year — EUBusiness.com | EU news, business and politics](https://www.eubusiness.com/news/eu-gender-based-violence-costs-the-eu-366-billion-a-year/)

²⁰ "Violence against women, an EU-wide Survey", European Union Agency for Fundamental Rights, 2014

Initiativer og forslag:

- EU skal fortsætte med at opfordre medlemslandene til at tilslutte sig International Labour Organisations (ILO) konvention mod vold og seksuel chikane på arbejdspladsen fra 2019²¹
- EU bør kraftigt opfordre virksomheder til at inkludere sexisme i arbejdsmiljørapporter
  - Rapporten bør som minimum inkludere analyse af retorikken af kønnene og sammensætningen af kønnene på arbejdspladsen

5.4.1. Europæiske kampagner med seksualundervisning

Viden og oplysning om køn, seksualitet og mekanismerne bag sexisme er afgørende for at skabe samfund, der er trygge for alle uanset kønsidentitet og som tillader EU-borgeren at leve sit liv som vedkommende ønsker.

Derfor er det vigtigt med ordentlig seksualundervisning i EU's medlemslande. Imidlertid oplever EU, at flere medlemslande forbyder seksualundervisning, der oplyser om LGBT+ emner, uanset om det finder sted i skolerne eller i public service-organisationer. Det gælder bl.a. Polen og Ungarn. Det er overgreb på fundamentale menneskerettigheder og ytringsfrihed – og EU skal arbejde på at få fjernet disse begrænsninger og sikre borgerne adgang til en alsidig seksualundervisning.

Initiativer og forslag:

- EU bør derfor etablere programmer til at gennemføre oplysningskampagner om LGBT+-emner, rettigheder omkring køn, seksualitet og reproduktion samt beskyttelse mod seksuel chikane
  - Det vil modvirke de tendenser vi ser i lande som Ungarn, hvor undervisning i køn og seksualitet er blevet forbudt for unge. EU kunne køre kampagne omkring sundhed, grænser, rettigheder omkring køn, seksualitet og reproduktive rettighed.

5.6: Bedre beskyttelse af minoriteter og socialt udsatte.

---

²¹ "Eliminating Violence And Harrasment in the World of Work: ILO Convention No. 190"

Europa har desværre en dystre fortid i forhold til beskyttelsen af minoritetsgrupper og selvom det såkaldte København kriterie har til formål at beskytte minoritetsgrupper, så er der stadig i dag mange minoritets borger, som bliver anset som andenrangsborger og oplever diskrimination på grund af etnicitet, kultur, seksualitet, religion mm. Særligt i lande som Polen og Ungarn oplever minoritetsgrupper diskrimination, men stadig store indsats for beskyttelse af minoriteter og socialt udsatte har nødvendig i hele EU. I Ungarn er minoritetsgruppen, Romaer ikke tildelt samme uddannelsesmuligheder. I Tyskland ses stadig større opbakning til nazismens rædsler. Det er ulighedsskabende. EU har en lang historik med mangfoldige befolkningsgrupper og minoriteter og sådan bør et fremtidig Europa også være indrettet. Det skal være muligt at stå ved sig selv uden at frygte for konsekvenser. Minoritetsgrupperne er derved oftest blandt socialt udsatte, hvilket kan få vidtrækkende konsekvenser for mulighederne og livskvaliteten. Derudover oplever grupper som handicappede og hjemløse at være ekstra socialt udsatte. I nogle af mellemstaterne er mennesker med handicaps frataget deres rettigheder eller på andre måder tilbageholdt fra deres muligheder af nationalstaterne. EU skal derfor spille en store rolle i beskyttelse af minoriteter og socialt udsatte- særligt i situationer hvor nationalstaten aktivt indskrænker individets såvel som minoritetsgruppers fundamentale rettigheder. EU skal kunne beskytte dens borger samt rumme mangfoldigheden.

Initiativer og forslag:

5.6.1: Støtte til retsstatsmekanismer og civilsamfundsorganisationer.

Det bærende princip i EU-grundlaget er retsstatsprincip. Retsstatprincippet sikre at myndigheder overholder lovene, samt at domstolene skal være fri og uafhængige. I nogle dele af EU er retstatsmekanismerne dog hårdt udfordret. I Polen er tendensen en ydet kontrol med domstolene, hvor regeringen agerer kontrollerende og partisk. Politiet er blevet kritiseret for deres håndtering af demonstrationer, hvor minoritetsgrupper ikke er blevet beskyttet tilstrækkeligt- til trods for at EU- lovgivning tilskriver beskyttelse af minoritetsgrupper. Også i Ungarn og Rumænien er retsstatsprincippet udfordret, men også i Danmark har Covid-pandemien udfordret retssikkerheden med hastebehandlinger. En nyligt publiceret rapport af Advokatsamfundet vurderer retssikkerhedsbarometret i dansk sammenhæng.²² Rapporten

---

²² <https://www.advokatsamfundet.dk/media/g0idt0wn/retssikkerhedsbarometer-unders%C3%B8gelse-2021-analyserapport-03-02-2021.pdf>

konkluderer at der er ringere adgang for borgere og fri proces. Der bliver oplevet diskrimination i sager, hvor offentlige instanser er impliceret. 21 procent svarer, at retssikkerheden generelt er overvejende dårlig, mens 50 procent mener, at retssikkerheden er dårligere i dag end for fem år siden. 74 procent svare, at retssikkerheden har været mere udfordret i 2020 under Corona end tidligere og 53 procent mener at Corona-restriktionerne vil få varig betydning for danskernes retssikkerhed. Lange behandlingstider og korte høringsperioder yderligere påvirker retssikkerheden negativt. Denne udvikling er ikke bæredygtig – den påvirker borgernes grundlæggende rettigheder. Der skal mere fokus på de underlæggende faktorer, der skaber problemerne. Der skal gives mere støtte til retsstatsmekanismerne og derudover så bør EU have en aktiv rolle og progressiv position når retsstatsprincippet bliver krænket. Og sikre EU skal sikre et større fokus på fundamentale rettigheder på EU-niveau.

Civilsamfundsorganisationerne er en vigtig del af et demokratisk samfund, da civilsamfundsorganisationer fungerer som en demokratisk vagthund. Velfungerende CSO'er engagerer civilsamfundet, skaber offentlig debat, hjælper offentlige institutioner med informations og vidensgrundlag samt holder institutioner ansvarlige. Rapporter fra FRAs konkludere dog at CSO'er er under pres.²³ CSO'er oplever diskrimination, korte offentlige frister eller mangel på inddragelse. Det Europæiske Økonomiske og Socialudvalg fandt at mange CSO'er ikke var blevet hørt i forbindelse med EU's Genopretningspakke til trods for kravet om inddragelse af netop CSO'er. Danmark var blandt de lande der klarede sig dårligst, da rapporten fandt at der i realiteten ikke har været nogen inddragelse af CSO'er. Der mangler strukturelle mekanismer til inddragelse af CSO'er i politiks arbejde. Udfordringerne for civilsamfundsorganisationer er udbredt i hele EU og derfor skal løsningerne også findes på EU-niveau. Samtidig er det ofte nationalstaterne som udfordrer civilsamfundsorganisationer og derfor skal der supranationale løsninger til.

Initiativer og forslag:

EU bør:

- Advokere for bedre støtte til CSO gennem omprioritering af budgetterne.

---

²³ https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2021-protecting-civic-space_en.pdf and [Protecting civic space in the EU \(europa.eu\)](https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2021-protecting-civic-space_in_the_EU_europa.eu)

- Advokere for at medlemsstaterne opsætter systemmer der skal sikre strukturelle involvering af civilsamfundsorganisationer.
- Politiske institutioner skal sikre mekanismer der kan facilitere dialog og kommunikation med civilsamfundsorganisationerne

5.7: Fokus på akademisk frihed.

Den akademisk frihed er af afgørende betydning for kvaliteten af den forskning, undervisning og formidling, der udgår fra universiteterne. Derudover kan den akademisk frihed også få indflydelse af befolkningens generelle troværdighed til de offentlige institutioner. Desværre oplever vi i de seneste år, at denne er udfordret og undermineret fra såvel politisk som strukturelt og finansielt niveau. Denne tendens er bl.a. set i Ungarn, men også i Danmark i forbindelse med beslutning om nedlæggelsen af minkerhvervet.

En beskyttelse og stimulering af den frie forskning er et grundlæggende element i et liberaldemokratisk samfund. Derfor er det nødvendigt, at alle niveauer arbejder sammen for at sikre at videnskabelig dømmekraft ikke erstattes af politiske, organisatoriske og finansielle interesser. Den akademiske frihed er en kerneværdi i både de danske og europæiske værdigrundlag, hvor ytringsfrihed er en stolt værdig, men ytringsfriheden er i disse år under hårdt pres. Derfor er det vigtigt med beskyttelsen af den akademiske frihed såvel som uddannelsesinstitutionernes undervisnings – og forskningsfrihed.

Initiativer og forslag:

- EU bør sikre forsat beskyttelse af ytrings – og forskningsfriheden. Dette skal også sikres blandt offentlige ansatte og undervisere.
- Sikre beskyttelse af universiteters ret til selvbestemmelse indenfor forskning og undervisning.
- Bruge EU samarbejdet til at fremme og sikre beskyttelsen af forskningsfriheden i hele den Europæiske Union.

6.0 Lighed, velfærd og social ansvarlighed

Datidens EF var historisk set ikke bygget på sociale principper, men på økonomier med fokus på stabilitet. Målet er stadig stabilitet og fred i EU, men med den stigende integration af medlemslandene opstod nye udfordringer såvel som muligheder. EU har til trods for manglende kompetencer advokeret for en stærk social sølje og erkendelse af at systemer er holistiske har betydet at man ikke har kunne adskille det sociale fra det økonomiske, som et velfungerende indre marked. Lighed og social solidaritet fremmer stabilitet i EU. EU har senest advokeret for at den sociale sølje skal spille en væsentlig rolle i den europæiske semesterproces og yderligere komplimenteres af implementeringen af verdensmålene.

EU skal i en bæredygtig retning, men fokus må ikke udelukkende koncentreres om klima, men også grundlæggende rettigheder, trivsel, mangfoldighed og inklusion skal være i hjertet af EU. EU skal derfor have solide velfærdssystemer, som skal sikre alle borger lige muligheder, heriblandt er det vigtigt at EU fastholder sit stadig fokus på beskyttelse af sociale udsatte, bekæmpelse af fattigdom og særligt børnefattigdom samt sikre fair arbejdsvilkår og bekæmpelse af socialdumping.

Også virksomhederne i EU har mærket betydning af den sociale sølje, da EU proaktivt har arbejdet for et socialt ansvarligt EU gennem CSR, hvor EU ligger op til at de Europæiske virksomheder skal være mere socialt ansvarlige. EU er stærk under forandring og Corona pandemien har yderligere bevirket unikke muligheder, som vi må og skal benytte samtidig står ungdommen til at blive hårdest ramt af de negative konsekvenser af Corona, som ensomhed og arbejdsløshed. Tiden er til handling nu.

Forslag:

1: Vi skal finde/lave noget tilsvarende

- EU bør stadig arbejde for at bekæmpe børnefattigdom og sikre børns rettigheder i EU.
- EU bør advokere for

- EU bør i forbindelse med oprettelsen af Retten til Digital identitet sikre udbredelse af et homogent og bæredygtigt id-system.

6.1: Solidarisk omfordeling af ressourcerne.

Europæisk skat

6.2: Fair lønvilkår og arbejdsforhold.

Selvom digitaliseringen på mange måder er et brugbart redskab i vores arbejdsliv, hvor arbejdspladser kan holde møder online og hvor den fysiske tilstedeværelse ikke er en nødvendig. Digitaliseringen har gjort at vi kan være på flere steder på en gang, men det betyder også at vores private- og offentlige rum bliver nedbrudt og i stedet griber ind i hinanden. Selvom det er paradoksalt, når mange stadig ikke har mulighed for at tilgå internettet, så er det nødvendig med en forordning, som kan sikre retten til at koble fra. Mange i Danmark har haft mulighed for at arbejde hjemme under Corona pandemien, men der mangler klare retningslinjer for arbejdsforholdene i forhold til hjemmearbejde. Det giver uklarhed, samtidig kan det være svært at lægge arbejdet fra sig, hvis man altid har mulighed for at arbejde. Der opstår en skævvridning af balancen mellem hjemmet og arbejdet. EU-parlamentet har presset på i EU for at EU-kommissionen skal præsentere et udkast til et ”retten til at koble fra” direktiv²⁴. Danmark bør støtte et sådan forslag og aktivt arbejde for beskyttelse af arbejdsforholdene online og derudover arbejde for yderligere tiltag på dansk niveau.

Det danske arbejdsmarked har stærk tradition for selvregulering på løn og arbejdsvilkår mellem arbejdsmarkedsparter- dog har det indre marked vist udfordringer for den såkaldte danske model. I Danmark er der ikke fastsat en mindsteløn og derfor oplever særligt udlandsarbejdskraft løndumping. Derudover bliver en del arbejder studset sammen på lokaliteter for at holde udgifterne nede- ofte lever de under kummerlige forhold. Dette fænomen er kendt under betegnelsen social dumping. EU har derfor for at afhjælpe problemet og sikre fair og humane vilkår for arbejder forslået en mindsteløn, som skal sikre et minimumgrundlag. I Danmark vil en sådan model dog udfordre det danske system og frygten er at mindstelønnen vil underminere de danske overenskomster. Arbejdere skal have fair lønvilkår, som ellers er sikret i overenskomsterne. Dog står en del virksomheder udenfor overenskomst og dette skaber dybt problematiske udfordringer både for udlands såvel som dansk arbejdskraft, da arbejderende ikke har sikret. Det burde derfor være lovpligtigt, at

---

²⁴ [Parliament wants to ensure the right to disconnect from work | News | European Parliament \(europa.eu\)](https://www.europa.eu/press-room/en/infobox-item-0)

virksomheder tilslutter sig overenskomster. Derudover skal der mere fokus på oplysning om det danske arbejdsmarked og rettigheder som arbejdere.

Initiativer og forslag:

6.3: Demografisk underskud er ulighedsskabende.

I de kommende år vil der blive færre europæiske borgere i den erhvervsaktive alder. Og resultaterne af Kommissionens demografirapport viser, at der ikke findes nogen universalløsning. Derfor har alle europæiske lande en fælles interesse i at reagere på de demografiske forandringer, og i at finde nye måder hvorpå vi fortsat kan få flere i beskæftigelse og øge produktiviteten og herved fastholde den økonomiske vækst.

Vi skal sammen forholde os til den demografiske udfordring, og behandle den som en central del af Europas genopretning efter krisen. Målet er at skabe et mere bæredygtigt Europa, der er robust overfor den fremtidige nedsættelse af arbejdsstyrken. Samtidig vil den sigende aldrene befolkning betyde at et pres på de offentlige pensionssystemer vil blive belastet. Danmark kommer til at have den højeste pensionsalder i EU i 2040. Pension systemerne er langt fra harmoniseret i EU. Rumænien har f.eks. en af de laveste pensionsaldrer i EU, men der er ikke det samme sociale netværk som i Danmark. Danmark har modsat vores naboland Sverige valgt at pensionsalderen skal følge gennemsnitslevealderen. I Sverige har man i stedet bibeholdt pensionsalderen til gengæld vil den udbetalte rate blive udregnet baseret på antal af pensionister- dermed er der udsigt til en mindre sats. At harmonisere pension systemet på tværs mellemstaterne ville utopi, men samtidig betyder de stigende udfordringer at nye løsninger må findes. Der bør derfor ses på om man på EU-niveau kan etablere en minimuspension.

Demografiske udfordringer rammer oftest udkantsområder, hvor fraflytning kan blive en sidste mulighed. Grundet afbefolkning bliver udkantsområderne ikke prioriteret og det kan skabe ulighedsskabende forhold for befolkningen. Afbefolkede områder vil opleve mindre investeringer, som kan lede til yderligere konsekvenser, som dårlig skole forhold, mangel på digitale tjenester, dårlig infrastruktur mm. Det er uholdbart for de små lokalsamfund,

samtidig er der risiko for at kultur kan gå tabt, da lokalsamfundene ville blive særligt udfordret.

Initiativer og forslag:

6.4: En stærk ungdomsgeneration.

For at sikre et bæredygtigt Europa er det altafgørende, at vi skaber en stærk ungdomsgeneration af demokratisk aktive- og empatiske medborgere. EU Kommissionen har deklareret året 2022 for ungdommens år og det er også særligt det unge i EU, som har været meget ramt af Covid-19. De unge er under Covid-19 pandemien blevet hjemsendt fra skole med mentale, faglige og sociale konsekvenser og unge i EU har i højere grad end andre befolkningsgrupper mistet beskæftigelse. Det er vigtigt at denne generation ikke bliver tabt, men at fokus og det ellers positive tendenser fra før pandemien skal tilbage. Robuste unge betyder kvalitetsuddannelse for alle, derfor skal innovative- og bæredygtige skoler- og uddannelsesinstitutioner prioriteres på politisk niveau, ligesom læreruddannelserne, som skal understøtte fremtidens undervisere i at uddanne og kvalificere de nye generationer. Vi har i Danmark og i EU set unge bruge deres stemme for klimaets skyld, men stadig for mange deltager ikke aktivt i demokratiet og særligt i forbindelse med EP-valg er valgdeltagelsen lav.

For tidligt at klæde de unge på til det demokratiske samfund de agerer i, skal unge som er fyldt 16 år skal have stemmeret til Europa Parlamentsvalget. Det at deltage i demokratiske valg sikre, at de unge i en tidlig alder får erfaring med at søge politisk oplysning, og tage stilling til det europæiske fællesskab og det fælles udfordringer og potentiale. Samtidig er det vigtigt at unge tidligt for tradition for at stemme til valg og derved tage aktiv del i deltagelsesdemokratiet.

Initiativer og forslag:

6.5: Solidt grænseoverskridende samarbejde på sundhed (HERA)

Få havde forudset at verden ville blive ramt af en verdensomspændende pandemi. Europæiske byer blev lagt ned, historiske billeder gik verden rundt og vi blev endnu husket på hvor skrøbeligt og udsatte vi er. Europa var ikke klædt på til en pandemi og derfor på

bagkant har den europæiske kommission lanceret et udspil (HERA), som skal sikre bedre beskyttelse gennem EU vedrørende grænseoverskridende sundhedstrusler. Selvom den overordnet danske strategi og systemer overordnet har klaret det godt, så ville en fælles europæiske strategi til sikring af forsyningskæder af medicin og udstyr. Samtidig kan en fælles europæiske strategi potentielt sikre bedre forhandlingsmuligheder ved indkøb af medicin og udstyr. På nuværende tidspunkt har EU kun kunne agere ad hoc. HERA vil i stedet igangsætte et strukturelt system med det formål at sikre at EU står stærkere i tilfælde af fremtidige pandemier. Danmark er dybt afhængige af EU's andre medlemslande, hvor en del af arbejdskraften bl.a. kommer fra udlandsarbejdskraft og Tyskland er vores største handelspartner. Danmark har en interesse i at de øvrige medlemslande kommer godt igennem fremtidige pandemier og derfor vil et stærkt europæisk samarbejde være vigtig- også for Danmark.

Forslag og initiativer:

7.0: Human flygtninge-og migrationspolitik

Alle EU-lande har tilsluttet sig FN's Flygtningekonvention som betyder, at landende skal leve op til en række internationale forpligtelser, der hjælper mennesker på flugt fra krig og forfølgelse. Alligevel lever flere medlemsstater ikke op til deres internationale forpligtelser og flygtninge over hele Europa lever under inhumane forhold. Stadig eskalering af væbnede konflikter og med dystre udsigter til stigende fordrevne på flygt for klimaforandringer bliver situationen lang fra forbedret- tværtimod. En presserende tendens har været bygning af grænsemure, men løsningen er ikke at lukke og skubbe problemet væk- et problem de rige lande i høj grad selv har bidraget til. Løsningen skal findes gennem værktøjer til forebyggelse

men samtidig skal de mennesker som allerede er på flugt mødes af et asylsystem, hvor omdrejningspunktet må og skal være menneskerettigheder, solidaritet og medmenneskelighed.

7.1: EU's Asyl- og Migrationspakt

I 2015 blev flygtningekrisen synliggjort i en dansk kontekst, med flygtninge vandrende på motorvejene. Det var en definitiv konsekvens af et system der langt fra fungerer.

Utilfredsheden blandt EU-borgerne var stor med en splittet Union og fremgang for populistiske partier i EU(Statista). Selvom antallet af flygtninge i EU er faldet, så bør dette ikke resultere i at reformationen af asylpolitikken bliver henlagt. Der er netop nu en enestående mulighed.

EU fremlagde i september 2020 forslag til en Asyl- og Migrationspakt, som særligt har fokus på hurtigere sagsbehandling. Forslaget ligger i høj grad op til at det skal være nemmere og hurtigere at sende asylansøgere, med minimal chance for at opnå asyl, hjem. Det nye princip vil være, at der kan indledes en hjemsendelsesprocedure, hvis personen kommer fra et land med anerkendelsesrate på under 20 pct., ikke er del af en familie med mindre børn, ikke er en uledsaget mindreårig eller ikke er i behov for medicinsk behandling. Dublinforordningen foreslås ophævet og erstattet af et nyt system, som dog vil fastholde princippet om, at ankomstlande fortsat vil have hovedansvaret for asylbehandlingen. Selvom det er positivt at EU ligger op til reformation af det nuværende asylsystem, så inkludere det nuværende forslag nogle grundlæggende udfordringer, samt gør forslaget ikke reelt op med nogle af de vigtigste problematikker fra det nuværende system. Et nyt Europæiske asylsystem bør sætte menneskerettigheder i fokus og ikke blot sikre hurtigere og nemmere procedure for at sende asylansøgere tilbage. Der er samtidig et behov for mere solidaritet på tværs af medlemslandene, herunder Danmark. Danmark er en del af EU's asyl- og migrationspolitik, men Danmark har tradition for at arbejde bilateral på området, men man kan og bør ikke udlicitere ansvar til andre verdenslande, særligt ikke lande som enten i forvejen oplever ustabilitet eller ikke overholder menneskerettighederne.

Regeringen kan sikre at EU fører en human asyl- og migrationspolitik ved at:

- Fremme samarbejde på tværs af medlemslandene, således at vi på solidarisk vis kan hjælpe de flygtninge der kommer til EU

- Dette sikre mod, at få EU står med et urealistisk stort ansvar, der leder til brud på basale menneskerettigheder, som vi har set det i f.eks. Grækenland og Italien
- Sikre en reel mulighed for legalt at komme til EU som flygtning fra flygtningelejrene.
  - Kun på den måde kan man effektivt bekæmpe menneskesmuglerne – også når de prøver at åbne andre ruter ind i EU
- Advokere for at skabe fælles EU-retningslinjer for hjemsendelse af asyl- og migrantansøgere
- Advokere for, at alle lande i Europa medvirker til en helt nødvendig aftale om en rimelig fordeling af flygtninge samt kvoteflygtninge – og Danmark skal indgå på lige fod og tage sin del
  - Aftalen skal indeholde en omfordelingsmekanisme for at sikre solidaritet mellem medlemslande og samtidig skal Dublinforordningen afskaffes.
  - Aftalen skal være baseret på den europæiske menneskerettighedskonvention og EU's Charter om grundlæggende rettigheder

7.2: Klimaflygtninge på dagsorden

En af fremtidens helt store problematikker er klimaflygtninge og dette er ikke en udvikling der er langt væk. Klimaændringerne medfører allerede i dag - og endnu mere i de kommende år - at mange mennesker bliver tvunget til at flygte væk fra deres hjem, fordi deres livsgrundlag og muligheder for overlevelse forsvinder eller svækkes markant. Mest åbenlyst på grund af oversvømmelseskatastrofer og på grund af langvarige tørkeperioder. Men også mere langvarige processer som stigende saltindhold i drikke - og vandingsvand, samt ændrede temperaturforhold, der ødelægger økologiske balancer og åbner op for ødelæggende angreb af insekter mm. Der udover rammer klimaændringerne socialt skævt, hvilket medfører at mennesker, der i forvejen lever i sårbare områder og i sårbare lande med ringe infrastruktur, krig og ussel fattigdom er blandt de første og hårdest ramte ofre for klimaændringerne.

Vi ser allerede konsekvensen af manglede politisk indsats over for klimaforandringer i en række lande i det globale syd og øst. I 2020 var over 30 mio. fordrevet fra deres hjem på grund af klimaforandringer (Care) og tal fra overvågningscentret for fordrevne mennesker (IDMC) konkluderede at omkring 265 millioner mennesker er blevet fordrevet internt i deres lande på grund af naturkatastrofer i perioden 2008 til 2018. FN har yderligere udkommet med deres dystre prognose, som forudsiger at der i 2050 vil være omkring 100 mio. klimaflygtninge (UNRIC), som vil søge sikkerhed og asyl i Europa og på globalt plan vil der i 2050 være 200 mio. klimaflygtninge (UNRIC), dertil skal yderligere lægges de grupper som vil være fordrevet på grund af krig og konflikter.

Mange af dem der på nuværende tidspunkt flygter fra klimaforandringer oftest, er såkaldte interne flygtninge, som flygter til andre områder i deres land og/eller til områder, hvor de kender sproget og en mindre del forsøger at flygte ud af landet. Her oplever de oveni i deres ofte desperate situation, at de bliver forfulgte af både befolkning og offentlige myndigheder, hvorfor mange fortsætter flugten. Samtidig kan klimaflygtninge i områder med mange minoriteter oplever yderligere udfordringer ift. Etnicitet og kan sågar medvirke til eskaleringer af etnicitetskonflikter og ustabilitet.

Verdensbanken estimerer at 216 mio. mennesker i 2050 vil være på flygt alene på grund af vandmangel. De allerede hårdt ramte nærområder vil komme under et yderligere kolossalt pres. Klimaforandringerne vil ramme socialt skævt og de mennesker som vil blive særligt berørt, er nogle af det fattigste og paradoksalt dem der udleder mindst CO_2 . Det ser man allerede på den konfliktrige Afrikas Horn.

Flygtningekrisen i 2015 udstillerede det fragmenterede flygtningesystem og efterlod stater splittede og polariseret og både den danske såvel som det europæiske flygtninge og asylsystem er ikke gearret til de kommende udfordringer- klimaflygtninge er et grænseoverskridende problem og et problem som må og skal løses solidarisk blandt de Europæiske lande. Problematikken vedrørende klimaflygtninge understreger vigtigheden i at implementere og designe politikker ud fra et bredt holistisk perspektiv.

En central udfordring med klimaflygtninge er den manglende anerkendelse og lovgrundlag. Klimaflygtninge afviger fra flygtningekonventionens flygtningebegreb ved ikke at kunne dokumentere, at de er personligt forfulgte. Det rejser mange humanitære og politiske spørgsmål, som vi både i EU-samarbejdet og i FN bør give topprioritet. Til trods for det manglende legale grundlæg under FN's flygtningekonventionen har FN dog i 2020 delvist

anerkendt klimaflygtninge, samt givet en klimaflygtninge medhold i en New Zealands sag med en ansøger fra Kiribati. FN's har derudover åbent op for beskyttelse af klimaflygtninge under paragraf 6 af FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder (United Nations Human Rights Office of the high commissioner)

Fra det danske Folketing og ikke mindst regeringen er der på klimaområdet blevet argumenteret for fælles europæiske løsninger, hvis der virkelig skal forandring til og det er den samme problematik Danmark står i når det kommer til klimaflygtninge. Danmark kan ikke selv løse flygtningeproblemet og et fejlslaget, ineffektivt og inhumant system kan lede til sikkerhedspolitiske trusler. Problematikken vedrørende klimaflygtninge understreger vigtigheden i at implementere og designe politikker ud fra et bredt holistisk perspektiv. Vi ser allerede konsekvensen af manglede politisk indsats over for klimaforandringer i en række lande i det globale syd og øst.

Initiativer og forslag

For at yderligere forbygge den allerede eskaleringerne og dystre tendens, da bør:

- Anerkende klimaflygtninge på lige fod med andre flygtninge og advokere for implementering af klimaflygtninge i FN's flygtningekonvention.
- EU I endnu højere grad bistå lande der rammes af klimaudfordringer gennem humanitær- og udviklingsbistand
- Danmark bør kæmpe for en mere fair og solidarisk fordeling af flygtninge, heriblandt klimaflygtninge
- Der bør oprettes en klimahjælpefond til lande som er særligt sårbar overfor klimaforandringer. Denne pulje bør være udover udviklingsbistand.
- De borgere, der i de kommende år vil miste livsgrundlaget i deres lande som f.eks. en række små ø-stater og som følge heraf vil blive statsløse bør der etableres særlige rettigheder til statsborgerskab i andre lande gennem etablering af faste aftaler og FN-forpligtelser.
- FN' s indsats for at forebygge klimaflygtninge skal markant opprioriteres f.eks. ved at styrkelse af " early warning " i forhold til potentielle kriser i sårbare situationer. F.eks. gennem faste drøftelser i FN's sikkerhedsråd. EU bør udbygge sit udenrigspolitiske

samarbejde med henblik på at kunne handle massivt med bistand i områder, hvor man kan se og forudse risiko for sammenbrud på grund af klimaændringer.

- I forlængelse af drøftelserne på COP 26 bør EU-landene i god tid inden COP 27 kæmpe for, at de rige lande fra 2025 markant øger den årlige støtte til klimabistand i udviklingslandene ud over de 100 mia. dollars årligt. Desuden bør EU-landene op til COP 27 øge eget bidrag for at nå 100 mia. målet, også for at øge presset på de rige lande, der ikke bidrager med meget.
- Med henblik på, at etablere en global konsensus om begrebet klimaflygtninge bør der på baggrund af tankegangen om klimaretfærdighed udarbejdes en fælles forståelse af begrebet klimaflygtninge. Bedst som en særlig konvention i FN-regi med forpligtelser for verdenssamfundet og med individuelle rettigheder for klimaflygtningene.

7.3: Prioritering af nærømråder og udviklingsbistand.

Danmark har en stærk tradition for at yde bistandshjælp til udviklingslandene. Siden 1978 har Danmark ydet 0.7% af Danmarks Bruttonational, svarende til FN's minimumsmål (Udenrigsministeriet). I de senere år er udviklingsbistanden faldet dramatisk- Over en årrække på 10 år er puljen for udviklingsbistand reduceret fra 0.82 BNI i 2010 til 0.59 BNI i 2020(Care, DIIS). Danmark når kun målsætningen om FN's minimumsmål på 0.7% af BNP ved at medregne klimabistand- Bistand som ifølge Paris-aftalen skulle være en ekstra finansiering udover de 0.7% af BNI. Samtidig er der ikke udsigt til fred og reduktion af konflikter- Tværtimod kan vi risikere, hvis der ikke bliver taget hånd om klimaforandringer, at endnu flere lande i verden destabiliseres med udsigt til konflikter og krige og at flere drives på flugt. Dette vil lægge et yderligere pres på de allerede hårdt udfordret nærømråder(Røde Kors). Denne udvikling er ikke bæredygtig og selvom Danmark ikke alene kan påtage sig hele ansvaret bør Danmark tage et større ansvar end tidligere.

Team EU bidrager med 25 mia. dollars årligt i udviklingsbistand, men som EU-Kommissionsformand Ursula von der Leyen promoverede i sin State of the Union tale, så ønsker EU-Kommission at bidrage med yderligere 4 mia. Euro frem til 2027 (Ursula Von Der Leyen, 2021), hvilket er positivt. Den danske regering bør støtte op om forslaget. Danmark kan ikke selv løfte hele ansvaret, men Danmark bør løfte et betydeligere større ansvar en på nuværende tidspunkt, samtidig bør Danmark bruge sin position til at

promovere bedre vilkår i nærområderne med afsæt i menneskerettighederne og derudover skal den samlede udviklingsbistand væsentlig forbedres.

Danmark bør sikre bæredygtige nærområder og udviklingsbistand ved at:

- Presse på for at EU yder en større indsats i strategiske nærområder, hvor der bør investeres intensivt i jobskabelse, modstandsdygtighed overfor klimaforandringer, beskyttelse af menneskerettigheder og hjælp til selvhjælp
  - Dette bør gøres med afsæt i områdets kultur og traditioner, således at EU ikke agerer neo-kolonialt
- Presse på for korrekt behandling i udrejselandet/nærområdet, således at dødsfald på flugtruterne forhindres
- støtte op om EU-kommissionens forslag om yderligere udviklingsbistand via EU
- opfordre de resterende OECD-lande til at som minimum bidrage med FN's minimålsbidrag for udviklingsbistand.

7.4: EU's blå kort og den demografiske udfordring

EU er drastisk ved at ændre sig med positive forandringer i form af grøn omstilling mm. og selvom denne udvikling går for langsom, da er et af EU's helt store udfordringer et demografisk problem. EU skrumper. I 1960 udgjorde EU 12% af verdens befolkning. I år 2070 vil EU kun udgøre 4% (Europa Kommissionen, 2020, p. 32). Der vil blive flere ældre og færre unge. Fertilitetsraterne er historiske lave med kun 1.55 børn per kvinde (Europa Kommissionen). Denne udvikling leder til massive problemer i fremtiden. Allerede nu må folk tage fri eller søge orlov for at passe deres aldrende forældre (Europa Kommissionen). Dette har konsekvenser for produktiviteten og potentielt livskvaliteten.

Samtidig er arbejdsløsheden blandt den ældre befolkning forholdsvis lav med 59,1% i arbejde. I mange år har EU været afhængig af arbejdskraft udefra, som med de tyrkiske gæstearbejdere og åbningen mod øst i år 2004 og 2008 betød, at Demografi problemet blev tacklet inden for EU. Med den positive effekt at lønningerne i øst Europa bliver presset op og dermed mere attraktivt at vende hjem, men denne udvikling har også sat sine tydelige spor. Lande som Rumænien og Bulgarien er blevet markant mindre i befolkningens størrelse. Vores ændrede leve mønstre og opbrud med traditioner bevidner nye udfordringer såvel som

muligheder. Særligt hårdt ramte er landdistrikterne, som står over for potentielt afbefolkningen, da befolkningen søger ind til byerne efter muligheder.

Det bevirker yderligere, at landdistrikterne bliver nedprioriterede da opbygning samt vedligeholdelse af infrastruktur er dyrt og services bliver ringere i landdistrikterne med mindre befolkning. Denne tendens gælder for de 31 millioner europæere, som lever i landdistrikterne, og et fænomen, som kendes i Danmark under betegnelsen udkantsdanmark. Den demografiske udvikling, vi ser, vil lede til, at en stor del af Europa vil blive såkaldt udkants Europa. Særligt vil produktiviteten, innovationen og EU's rolle i verden ændrer sig i takt med demografiens udvikling. Det er derfor nødvendigt at handle nu. Migration kan blive en løsning, men, der må tænkes innovativt.

I Danmark går det godt- Det går faktisk så godt at beskæftigelsen er historisk høj og der er en regulær mangel på kvalificeret arbejdskraft (Danmarks Statistik, KL). EU indførte i 2009 et direktiv, som gør det nemmere for arbejdskraften fra trepartlande at få mulighed for at arbejde i EU. Direktivet er særligt målrettet kvalificeret arbejdskraft fra lande som Indien, Kina, Rusland og USA. Direktivet indførte det såkaldte EU's Blå kort der gennem harmoniseret regler sikre en effektiv behandling af migranter. Tyskland har allerede gjort brug af ordningen mere 26995 gange (Europæiske Kommission). I maj 2021 blev direktivet revideret, så direktivets tidligere krav er blevet lempet væsentligt for at gøre det enkelt og nemmere at tiltrække kvalificeret arbejdskraft fremadrettet (Europa-Parlamentet).

Danmark står sammen med Irland ude af dette samarbejde og de kompliceret og individualiseret regler forhindrer mulighederne for at tiltrække kvalificeret arbejdskraft til Danmark. Tilgangen af udenlandsk arbejdskraft har været - og er fortsat - vigtig for de danske virksomheder, og uden den havde der været endnu større flaskehalse i industrien. Udeblivelse af Danmark i EU's Blå kort stiller Danmark mere udsat, da Danmark går glip af innovation og kvalificeret arbejdskraft i industrier som allerede er hårdt presset. Danmark bør derfor tage del i EU's blå kort ordning.

Regeringen bør sikre en bedre migrationspolitik ved at:

- Bruge og anvende den skematiske fremgang som EU's Blå kort ordning giver

- Dette vil sikre en effektive, harmoniseret og legal mulighed for tredjelands borger og dermed mindske fremkomsten af illegal arbejdskraft.

8: Stærkt globalt lederskab

Kapitel 8: Stærkt globalt lederskab

De gamle modeller for en fast verdensorden er forsvundet uden at en ny orden er etableret. USA er således stadig verdens absolut største militærmagt, men er på de fleste andre områder ikke længere indehaver af en klar førerstilling. Kina er stærkt på vej - og delvist førende - på økonomiske og teknologiske områder, samt på vej militært. Rusland er militært stærkt, men i øvrigt ret svagt. Oliestaterne kan se ind i en kraftig svækket position, fordi skiftet fra fossil energi til andre energiformer kommer til at tegne et helt nyt billede, hvor andre lande med råstoffer til den "næste økonomi" kan se ind i en langt mere betydningsfuld position. Usikkerhed om en fremtidig "verdensorden" er mere blevet "dagens uorden", der præger den globale situation.

Samtidig er hele verden i transition i et tempo vi ikke har set tidligere. Traditionelle udviklingslande er snart mellem-indkomstlande, og selv de fattigste lande - bortset fra lande der både er fattige, ødelagte af korrupsion samt truet af krige og terrorisme - er i gang med en hurtig økonomisk udvikling. Det er en afgørende faktor i de store ændringer vi ser i verden.

Disse store globale udfordringer stiller helt nye krav til dansk udenrigspolitik, hvor hovedvægten fremover bør lægges på, hvad vi kan udrette i fællesskab i Europa. Fordi vi på den måde vil kunne påvirke langt mere.

Som en del af den svindende gamle verdensorden har de europæiske lande i sikkerhedspolitikken - med en nogenlunde selvstændig linje indtil nu - kunnet ligge i læ af, at USA var den absolut ledende verdensmagt og dermed af Nato - medlemskabet. Men også med Biden som præsident fortsætter USA med at koncentrere sig om sig selv, og koncentrerer sine udenrigs- og også sikkerhedspolitiske interesser til Stillehavsområdet. En udvikling, der efterlader Europa ganske meget "alene hjemme" i forhold til usikre naboer. Både politisk og i stigende grad militært. For Europa er det en helt ny situation, der også kræver nye svar i Danmark. Europæisk forsvarssamarbejde bliver simpelthen nødvendigt.

For situationen rundt om Europa er blevet meget mere usikker. Mellemøsten er et område præget af uro og krige og potentielle flygtningestrømme. Syd for Middelhavet er der fra Afrika et stort migrationspres samt en risiko for, at for mange korrupte regimer ikke formår at udnytte befolkningsvæksten i landene til at forbedre levevilkårene for de mange.

Rusland opfører sig mere og mere aggressivt og dominerende i forhold til sine naboer, og truer åbenlyst. Og både Rusland og Kina søger at skaffe sig økonomisk og delvist politisk destabiliserende

indflydelse i Europa, især gennem de fattigste lande i EU, samt gennem de lande på Balkan, der endnu ikke har fået lov til at starte optagelsesforhandlingerne.

Alt dette stiller EU - samarbejdet overfor vigtige valg om at styrke samarbejdet markant i de kommende år. Det har store europæiske spillere som Frankrig under Macron, og nu også Tyskland med 3-partiregeringen indset. Også understreget af, at UK har forladt EU.

Derfor foreslår Nyt Europa, at:

- Danmark fremover arbejder for at styrke EU's udenrigspolitiske og sikkerhedspolitiske samarbejde.
- Regeringen og folketinget straks igangsætter en grundig debat om Danmarks sikkerhedspolitiske udfordringer i 20'erne. For Nyt Europa er målet, at Danmark kan tilslutte sig samarbejdet.
- Udenrigsministeriet styrkes økonomisk. med henblik på en større tilstedeværelse i EU - samarbejdet
- Danmark ændrer sin negative position til at starte optagelsesforhandlinger af landene på Balkan. Landene bør af mange grunde - også sikkerhedsmæssige og geopolitiske - gives et medlemskabsperspektiv, hvis de lever op til alle kravene fra EU.
- Danmark opfordrer de øvrige EU-lande til øget interesse i det arktiske område.

8.2: EU som markant global stemme for en mere retfærdig verdensorden.

De gamle institutioner og konventioner, der blev født efter anden verdenskrig, og i nogen grad genopfundet og videreudviklet i årene efter murens fald, har det ikke særligt godt i de her år. Verdenshandelsorganisationen WTO er svækket og handelskrige truer, FN- systemet halter videre, udvikling af nye konventioner og stærkere konventioner ligger stille med undtagelse af klima og måske nu også biodiversitetsområdet. Ligesom kampen for menneskerettigheder og sociale rettigheder har det svært. En af udfordringerne er, at ingen påtager sig rollen helhjertet at satse på multilateralisme og opbygning af globale institutioner.

Den rolle bør EU spille for at skabe grundlag for en bedre verdensorden med respekt for den enkelte og for menneskerettighederne, herunder sociale rettigheder med ret til at organisere sig. Hvis EU skal kunne spille den rolle, vil det kræve, at vi selv går foran. Med kun ca. 6% af jordens befolkning og med meget få naturressourcer, men med en samlet økonomi, der hører til i den globale top, kræver det, at vi også kan lede ved at være et eksempel til efterfølgende.

Det skal vi bl.a. gøre ved at fastholde EU' s humanistiske værdigrundlag også selv om det presses indefra. Der kræver, at EU - landene "rydder op " hos os selv. At vi vedtager en human flygtningepolitik og migrationspolitik samt selv skaber en retfærdig grøn omstilling med stærkt fokus på mindre ulighed og nye jobmuligheder. Det betyder at udviklingen af den europæisk samfundsmodel med velfærdssamfund til også at blive bæredygtige velfærdssamfund, der sikrer alle

reelle muligheder for at få indflydelse, bør blive en integreret del af en fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik.

På den måde vil fremtidens samarbejde i EU mere tydeligt indgå i den kamp mellem systemer, som foregår i de her år. Og ikke overlade den globale dagsorden til at blive en kamp mellem en amerikansk samfundsmodel og en kinesisk. Også med det perspektiv bør Danmark aktivt tage del i udviklingen af europæiske bæredygtige velfærdssamfund i EU samt præge verden i opbygningen af de nødvendige globale institutioner, strukturer og værdier, det kræver.

Derfor foreslår Nyt Europa, at:

- Danmark i EU -samarbejdet arbejder for, at FN-systemet styrkes generelt, samt markant opprioritering af sundhedsområdet i WHO, energi -og miljøområdet.
- Danmark genoptager diskussionen om repræsentationen i FN's sikkerhedsråd med henblik på at få en mere retfærdig repræsentation globalt, samt med det perspektiv, at EU på sigt overtager Frankrigs plads i sikkerhedsrådet i takt med at det udenrigspolitiske samarbejde udvikles.
- Danmark skal selvstændigt og i EU - samarbejdet tage initiativer for at forstærke globale institutioner og konventioner samt sikre fair handelsforhold globalt. Bl.a. initiativer for at genoplive WTO samarbejdet med fokus på arbejdstagerrettigheder, klima og miljø, samt ved en gennemgang af eksisterende traktater og konventioner med henblik på at styrke gennemførelseskraften i de enkelte konventioner

8.3: Grønt globalt lederskab.

Danmark skal i EU- samarbejdet tage initiativer, så EU mere markant tager grønt lederskab i kampen mod klimaændringer. Ved allerede i 2022 at forhøje EU's eget bidrag fra 55% til 65% CO₂- reduktion i 2030, samt ved markant at øge bistanden til de fattigste lande ud over de 100mia. dollars om året fra 2025. Samt ved at etablere et tæt samarbejde mellem EU og verdens fattigste lande i klimaforhandlingerne. EU bør i en fornyet naboskabspolitik samtidig støtte en retfærdig grøn omstilling i de lande, der i dag er storeeksportører af energi til EU. Også for at mindske aktuelle og potentielle spændinger og konflikter.

Klimaændringerne ændrer dramatisk de sikkerhedspolitiske vilkår, fordi så mange i de kommende år må bryde op og rejse fra deres hjem på grund af oversvømmelser, tørke og de konflikter, der følger efter. Her kommer et grønt globalt lederskab på sin prøve.

Derfor foreslår Nyt Europa, at:

- Danmarks rolle i EU -samarbejdet om klima går forrest og skaber mest mulig dynamik for at skabe den mest grønne region i verden præget af innovation og fornyelse.

- Danmark tager initiativer i EU - samarbejdet for at etablere markant alliance med verdens fattigste i de globale FN-forhandlinger. Det vil kræve vanskelige beslutninger om markant større økonomiske bidrag fra verdens rige lande til de fattige.
- Danmark tager initiativer sammen med andre EU-lande i FN for at skabe en særlig folkeretlig anerkendelse af begrebet " klimaflygtninge" samt folkeretlig sikring af statsborgerskaber til de, der oplever, at deres lande (små østater) er ved at forsvinde.
- Danmark tager initiativ til en drøftelse, af, hvordan EU håndterer de - også sikkerhedspolitiske - nye udfordringer, når lande, der i dag eksporterer fossil energi til EU - landene, må indse, at deres eksportmuligheder forringes. Herunder bistand til grøn omstilling og ny produktion.
- Danmark støtter udviklingen af "klimadiplomati" i EU.

8.4: Særligt fokus på Afrika.

Udviklingen i Afrika bliver i de kommende år helt afgørende for Europa. Det er den verdensdel, der først sent er kommet i gang med en økonomisk udvikling, så mange af landene er fattige. Nogle er meget fattige, sårbare og ustabile med risiko for voldelige konflikter, sammenbrud og

flygtningestrømme. Kontinentet står samlet overfor en potentiel rivende økonomisk udvikling, og der foregår i nogen grad en konkurrence mellem kinesisk inspireret udvikling og værdisæt og et europæisk værdisæt og samfundsmodel. Migration og flygtninge - udfordringer vil fortsat præge forholdet mellem Afrika og EU. Både som risici og som muligheder.

Derfor foreslår Nyt Europa, at:

- Danmark øger sit engagement i EU- Afrika forhandlingerne.
- Danmark foreslår et samarbejde og udarbejdelse af en masterplan for energihovedveje med vedvarende energi på tværs af Middelhavet. Både som forsyning til EU -landene og som teknologioverførsel.
- Danmark støtter udbygning af migrationsmuligheder til EU-landene.
- Danmark arbejder for markant øget klimabistand til Afrika, ud over bistandshjælp.

9.0. Digital teknologi skal være for borgerne

Den digitale udvikling er uden tvivl kommet for at blive og allerede i den relative korte periode digital teknologi har været del af det almene samfund har digital teknologi radikalt ændret de forudsætninger som hørte til datidens samfund. Potentialet for udnyttelsen af digital teknologi er positivt, men samtidig indeholder den hurtige udbredelse af digital teknologi også nye dilemmaer. Covid-19 pandemien på mange måder udstillet de nye muligheder, som vi kan kommunikere og få hverdagen til at fungere, men samtidig bevidnet Covid-19 pandemien også den enorme digitale splittelse som stadig kan findes på tværs af EU's medlemslande. Der er brug for digital mobilisation og digitalt ansvar for at sikre at internettet og digitale teknologier i en helhed arbejder for civilbefolkningen og ikke imod befolknings bedste. Derfor skal fremtidens digitale teknologier bygges på grundlæggende EU-principper, som retstatsprincippet, grundlæggende fundamentale rettigheder, gennemsigtighed og ansvarlighed. Digital teknologi bliver i dag udviklet på multinationale firmaers principper. EU har allerede udviklet flere politiske udspil til en regulering af digital teknologi. EU har før ageret norm entreprenør på det digitale område med implementeringen af GDP-lovgivningen og da digital teknologi er grænseoverskridende, da skal løsningerne til et sikkert og menneskeorienteret fremtidig digitalt teknologi udarbejdes og implementeres gennem EU- samarbejdet.

9.1: Rettigheder i det digitale rum

Menneskerettigheder er ikke kun vigtige i den fysiske og analoge verden, men i allerhøjeste grad også i den digitale verden, der er central i mange EU-borgers dagligdag.

Flertallet af borgere benytter adskillige digitale tjenester på daglig basis, når de arbejder, uddanner sig, gør deres stemme gældende i den offentlige debat, kommunikerer med myndigheder og private organisationer. Udgangspunktet for det digitale liv i EU er, at de fundamentale menneskerettigheder også gælder i det digitale rum.

EU er på globalt plan en verdensleder i bestræbelserne på at sikre borgernes digitale privatliv, forhindre stater og virksomheders overvågning samt forhindre udnyttelse af personlige data. Eksempelvis er Databeskyttelsesforordningen (General Data Protection Regulation – GDPR), der trådte i kraft i maj 2018, de facto ved at blive den standard, som andre dele af verden indretter sig efter eller kopierer i egen lovgivning. Den beskyttelse skal udvides i de kommende år.

EU Parlamentet og Det Europæiske Råd er allerede i gang med at drøfte EU Kommissionens forslag til ”Retsakten om digitale tjenester: Sikring af et sikkert og ansvarligt onlinemiljø²⁵. Forslaget sigter på at øge borgernes grundlæggende rettigheder online – bl.a. gennem mere gennemsigtighed hos og flere krav til onlineplatforme. Men det er blot et skridt på vejen. EU skal sikre maksimal beskyttelse af EU-borgernes privatliv og alle forbrugeres rettigheder.

9.2: Datademokrati i EU

Privatliv skal forstås som retten til at agere digitalt – uden at følsomme data om borgere og forbrugere bliver indsamlet og opbevaret uden et udtrykkeligt samtykke, som kan trækkes tilbage. Visionen bør være, at EU på dette felt udvikler sig til at være et datademokrati²⁶, hvor borgerne selv kontrollerer deres liv og dermed data – og ikke myndighederne og virksomhederne.

Det skal være gennemsigtigt for borgerne, hvilke data myndigheder og private virksomheder ønsker adgang til, og hvad disse data evt. skal bruges til – eksempelvis forskningsøjemed i offentligt regi. Myndigheder og virksomheder kan sidde med brudstykker af borgernes data, men borgerne har i et datademokrati selv hånd i hanke med deres data – fx om de skal donere dem til større samfundsmæssige formål eller stille dem til rådighed for andre formål.

Borgerne skal som forbrugere også have en nem mulighed for at få deres data ud af onlineplatforme og apps (retten til dataportabilitet) – og eksportere dem til fx personlige databanker.

Et datademokrati er en bæredygtig løsning, som indeholder mange fordele for individet, det offentlige samfund såvel som virksomheder. Selvom EU med GDPR tog det første spadestik mod et datademokrati, så er et fuldt datademokrati endnu ikke virkeliggjort. Danmark har en unik mulighed for at blive ambassadør på datademokratiske vegne, men et datademokrati vil kræve nye standarder, tjenester, styringsmodeller, ny digital infrastruktur mm²⁷. Disse

---

²⁵ ”Proposal for a Regulation on a Single Market for Digital Services (Digital Services Act)” 15. December 2020

²⁶ ”Et datademokrati kommer med individuel datakontrol”, e-bog udgivet af Dataethics.eu d. 26. september 2021

²⁷ Ibid.

implementeringer kan kun ske gennem EU, da oprettelsen af et komplet datademokrati vil konflikte med de forskellige politiske kompetencer, på henholdsvis nationalt og EU-niveau.

Initiativer og forslag:

- Danmark bør gennem EU sikre bedre vilkår for forbrugernes oplysninger og derved give ”magten” tilbage til civilbefolkningen.
- De fundamentale rettigheder i EU bør gælde digital såvel som analogt.
- Danmark bør agere ambassadør for et fælles Europæiske datademokrati.
- EU skal levere det lovgivningsmæssige fundament, at der udvikles et datademokrati i EU, hvor borgerne har maksimal kontrol over deres data
- EU's kerneværdier er demokrati og den individuelle frihed. Derfor skal EU altid kæmpe for, at ingen borgere bliver udsat for ulovlig overvågning af medlemsstater eller EU-organer.
  - I tilfælde af at der desværre måtte være blevet indsamlet data på ulovlig vis, skal EU-lovgivning sikre, at disse data bliver slettet fuldstændig fra alle databaser i medlemsstaterne og EU-organer.

9.3: Adgang til det digitale rum

Digitaliseringen skrider frem i EU's medlemslande – og har mange fordele for borgere og virksomheder. Den digitale teknologi bliver hele tiden innoveret og udbredt. Danmark er på mange måder forløber for den teknologisk implementering- ikke mindst i offentlig regi. Den digitale dagsorden er da også blandt EU-kommissions topprioriteter. Digital teknologi giver enorme muligheder- både for institutioner såvel som individer. Derfor er digital teknologi også af vigtig betydning for civilsamfundet, men digital teknologi rummer også en lang række udfordringer. Alt for mange mennesker i EU har ikke adgang til det digitale rum. Det er en ulighedsskabende udvikling, som kan skabe division. Der er en række faktorer som alle begrænser adgangen til det digitale rum, som med demografi, geografi, økonomi etc. Flere vigtige offentlige services er udbudt online i Europa. Derfor er adgang til det digitale rum afgørende for beskyttelsen af individers rettigheder. Der mangler simpelthen digital infrastruktur.

Retten til at tilgå internettet er vigtigt, men internettet er som mange andre dele af samfundet ikke indrettet til at rumme en mangfoldig befolkning. En af de grupper der ofte oplever udfordringer i det digitale rum er mennesker med handicaps. Selvom EU har implementeret et tilgængelighedsdirektiv, så er mange digitale platforme ikke udviklet med fokus på

mennesker med handicap. Internettet bør være for alle og internet bør ikke skabe yderligere kløfter for marginaliseret samfundsgrupper.

Derudover udelukkes yderligere et mindretal af borgere som ikke besidder de nødvendige it- eller læsemæssige færdigheder til at kunne bruge digitale tjenester i deres kommunikation med offentlige myndigheder, banker og forsyningsvirksomheder. Det bliver en forhindring, som reelt afskærer dem fra kommunikere på lige fod den øvrige del af samfundet.

Derfor skal der være en ret for borgerne til at kunne fravælge digital kommunikation med offentlige myndigheder - og i stedet fortsat have mulighed for nemt at sende og modtage papirbreve samt kommunikere telefonisk med myndighederne. Således skal offentlige organisationer kunne sende og modtage breve samt have tydelige henvisninger på hjemmesiderne til relevante telefonnumre, så borgerne kan få ordnet flere sager via telefon.

Desværre bliver internettet ikke kun brugt til at styrke befolknings rettigheder eller til at fremme de demokratiske traditioner- Tværtimod. Internettet kan også bruges til at udøve magtfuldkommenhed og kontrollere befolkninger. Derudover har leder fra totalitære lande misbrug deres magt til at lukke internettet ned. Selvom dette endnu ikke har været tilfældet i EU, så har flere instanser i nationalsammenhæng autorisation til at såkaldte kill-swift internettet og dermed lukke det ned uden konsultation fra nationalt parlament (European Parliament). Det er dybt problematisk for beskyttelsen af EU's Fundamentale Rettigheder.

Netop de der agerer vagthund overfor sådanne indskrænkninger, navnlig aktivister og demokratiforkæmpere er nogle af dem der oplever den mørke side af digitaliseringen. Aktivister er særligt udsatte på digitale platforme og oplever hadtale og digital forfølgelse. Desuden bliver aktivister i stigende grad udsat for såkaldte SLAPPS (Strategiske retssager mod offentlig deltagelse). Det er dybt problematisk at vilkårene online for personer der deltager i offentlig deltagelse oftest, er dårlige og det er ydermere en enorm udfordring for demokratiet. SLAPPS er et nøgle eksempel på vigtigheden af harmoniseret regler, da SLAPPS udnytter platformes grænseoverskridendes muligheder og mangel på samme i nationalstaternes jurisdiktion.

Initiativer og forslag:

- EU skal sikre lige og fri adgang til kommunikation med det offentlige for alle borgere – også de, der ikke har mulighederne eller forudsætningerne for at kommunikere digitalt.

- Der skal også fortsat sikres retten til at kommunikere analogt med myndigheder og vigtige institutioner. Der skal sikres muligheder for stadig deltagelse via analoge muligheder.
- Der skal sættes ind overfor såkaldte SLAPPS.
- EU skal sikre borger i EU retten til at tilgå såvel som retten til at koble fra.
- EU bør ulovliggøre såkaldte kill-swift af internettet.
- EU bør lave kampagner og materiale til virksomheder med fokus på øget tilgængelighed af platformes tjenester for mennesker med handicap.

9.4: Unges brug af sociale medier

Mange unge i EU, vokser i dag op med diverse sociale platforme og internettets uendelige muligheder, men samtidig er oplever flere unge dårligt trivsel. Selvom det ifølge et studie fra Nordisk Ministerråd²⁸ ikke er muligt at konkludere en direkte sammenhæng mellem trivsel og brug af sociale medier, da har eksperter og tidligere ansat hos Facebook, Frances Hauges gentagende gange påpeget at sociale platformes forretningsmodeller kan være skadeligt for børns- og teenagers trivsel. Sociale medier kan på den måde have negative psykiske aspekter for individet. Særligt børn og teenager er særligt letpåvirkelige og derfor skal der gøres en aktiv indsats for at gøre internettet sikkert for børn og unge. Samtidig er undervisning i internetbrug et vigtigt fundament for en bæredygtige brug af internettet og trivlsen blandt unge. En undersøgelse for Slots- og kulturstyrelsen afdækkede unges brug af de sociale medier og fandt at unge særligt benyttede internettet til tidsfordriv og til at chatte, som oftest foregår på medier som benytter sig af negativ algoritme eksponering. Samtidig oplever også flere unge at blive udsat for digitale sexkrænkelser på de sociale medier i form af uønskede seksuelle beskeder, seksuel mobning og seksuelle trusler²⁹.

Forslag og initiativer

9.5: Kunstig intelligens

I april 2021 fremlagde EU- Kommissionen sit udkast til en kunstig intelligens forordning, som er et skridt i retning af mere regulering på området med kunstig intelligens. Kunstig

²⁸ <https://www.norden.org/da/publication/er-sociale-medier-faktisk-en-trussel-unges-trivsel>

²⁹ Børn og unges trivsel og brug af digitale medier - to analysenotater (vive.dk)

intelligens kan føre associationer til flyvende biler mm. men kunstig intelligens er ikke et fremtidsfænomen, men en del af danskernes hverdag og oftest har kunstig intelligens en positiv indflydelse, som når appen til smarttermotaterne beregner ud fra data hvornår det er bedst rentabelt at købe el. Desværre kan kunstig intelligens også bruges negativt, som til indsamling af data af forbrugernes digitale aftryk. Europa kommissionens udspil til en ny forordning fokuserer særligt på højrisiko brug af kunstig intelligens hvilket er positivt, men også brug af kunstig intelligens på det såkaldte ikke- risikable niveau bør i højere grad reguleres. Selvom denne type af kunstig intelligens vil blive underlagt transparens, hvis forordningen bliver godkendt, så skal der yderligere intensiveres, da dette er den type kunstig intelligens, som den gense borgere interagerer med på et dagligt niveau og også en type intelligens, som kan tage beslutninger for den enkelte borgere. Der bør i forbindelse med vedtagelse af en europæiske forordning ifb. Med kunstig intelligens inkluderes en evaluering af forordningen.

Forslag og initiativer